

**T.C.
MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI**

MUHASEBE VE FİNANSMAN

**MEVDUAT İŞLEMLERİ
343FBS038**

Ankara, 2011

-
- Bu modül, mesleki ve teknik eğitim okul/kurumlarında uygulanan Çerçeve Öğretim Programlarında yer alan yeterlikleri kazandırmaya yönelik olarak öğrencilere rehberlik etmek amacıyla hazırlanmış bireysel öğrenme materyalidir.
  - Millî Eğitim Bakanlığınca ücretsiz olarak verilmiştir.
  - **PARA İLE SATILMAZ.**

İÇİNDEKİLER

AÇIKLAMALAR	3
GİRİŞ	4
ÖĞRENME FAALİYETİ-1	5
1. MEVDUAT	5
1.1. Mevduatın Tanımı ve Unsurları	6
1.2. Tasarruf Mevduatı	7
1.3. Mevduat İşlemleri	7
1.8. Hesaba Para Yatırılması	10
1.8.1. Başka Bir Şubeden Hesaba Para Yatırılması	10
1.9. Hesaptan Para Çekilmesi	12
1.9.1. Hesabın Bulunduğu Şubeden Para Çekilmesi	12
1.9.2. Diğer Şubelerden Para Çekilmesi	13
1.9.3. Şube Dışında Yapılan İşlemlerle Hesaptan Para Çekilmesi	14
1.10. Hesaptan Para Aktarma	16
1.10.1. Virman, EFT ve IBAN	16
1.10.2. Havale İşlemleri	16
1.10.3. Havalenin İptal Edilmesi (Amil Tarfından)	18
1.11. Otomatik Ödeme Talimatına Göre Banka Kayıtları	19
1.12. Hesaba Faiz Tahakkuku	21
1.12.1. Faiz Hesaplamaları İle İlgili Bankacılık Terimleri	21
1.12.2. Vadesinden önce para çekilmesi	27
1.13. Tasarruf Mevduatı Hesabının Kapatılması	27
1.13.3. Hesabın Başka Şubeye Nakledilmesi	32
1.13.4. Hesap Sahibinin Ölümü	35
1.13.5. Bankanın Mevduat Kabul İzninin Kaldırılması	36
1.13.6. Zaman Aşımı	37
1.14. Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu (TMSF)	37
1.14.1. Mevduatın ve Katılım Fonunun Sigortalanması	37
1.14.2. Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu'nun Görev ve Yetkileri, Kaynakları	38
1.14.3. Bankaların Yasal Zorunluluk Kapsamında Mevduat İçin Ayırmak Zorunda Oldukları Karşılıklar	39
1.15. Hesap Ekstresi Alma	41
1.15.1. Faksla Bakiye Bilgisi Alma	41
UYGULAMA FAALİYETİ	43
ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME	44
ÖĞRENME FAALİYETİ-2	45
2. TİCARİ MEVDUAT	45
2.1. Çek Karnesinin Şubelerce Teslim Alınması	46
2.2. Müşteriye Çek Karnesi Verilmesi	46
2.3. Müşteri Tarafından Keşide Edilen Çeklerin Ödenmesi	47
2.3.1. Çekin Hesabın Bulunduğu Şubeye İbraz Edilmesi	48
2.3.2. Çekin Bankanın Bir Başka Şubesine İbraz Edilmesi	48
2.3.3. Çekin Hesabın Bulunduğu Banka Dışındaki Bir Bankaya İbraz Edilmesi	51
2.3.4. Çekin Takas Odasına Verilmesi	52
2.4. Diğer Mevduatlar	59

2.4.1. Resmi Kuruluşlar Mevduatı	59
2.4.2. Bankalararası Mevduat.....	60
2.4.3. Diğer Kuruluşlar Mevduatı	60
UYGULAMA FAALİYETİ.....	61
ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME.....	62
MODÜL DEĞERLENDİRME	63
CEVAP ANAHTARLARI	70
ÖNERİLEN KAYNAKLAR.....	78
KAYNAKÇA	79

AÇIKLAMALAR

KOD	343FBS038
ALAN	Muhasebe ve Finansman
DAL/MESLEK	Finans Hizmetleri Elemanı
MODÜLÜN ADI	Mevduat İşlemleri
MODÜLÜN TANIMI	Bankalardaki mevduat işlemlerini sırası ile kurallarına uygun olarak yapabilmek öğretilecektir.
SÜRE	40/32
ÖN KOŞUL	
YETERLİK	Mevduat İşlemlerini Yapmak
MODÜLÜN AMACI	Genel Amaç Bu modül ile; bankalardaki mevduat işlemlerini sırası ile kurallarına uygun bir şekilde bilgisayarda yapabileceksiniz. Amaçlar 1. Tasarruf mevduatına ilişkin işlemleri sırası ile yapabileceksiniz. 2. Ticari mevduata ilişkin işlemleri sırası ile yapabileceksiniz.
EĞİTİM ÖĞRETİM ORTAMLARI VE DONANIMLARI	Bilgisayar, internet, form belgeler, sarf malzemeleri ve yazıcı
ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Modülün içinde yer alan her öğrenme faaliyetinden sonra, verilen ölçme araçları ile kazandığınız bilgi ve becerileri ölçerek kendinizi değerlendirebileceksiniz. ➤ Ayrıca modül sonunda öğretmeninize size vereceği uygulamalarla kazandığınız bilgi ve becerileri ölçerek değerlendirebileceksiniz.

GİRİŞ

Bankalar, yazılı ve sözlü duyurularla halktan ivaz (edim) karşılığında topladıkları paraları Türk ekonomisinin güçlenmesi doğrultusunda değerlendiren ve aynı zamanda bu mevduatlardan para kazanan kuruluşlardır.

Bankalar kendilerine yatırılan paraları mudilere istendiğinde veya belli bir vadede aynı veya faizli tutarı ile iade etmekle yükümlüdürler.

Mevduat yatırımın amacı, belli oranda faiz elde etmek ve banka aracılığı ile ödemelerini de hem güvenli olarak hem de kolaylıkla yapabilmesine olanak vermesidir. Günümüzde birçok insan, elektrik, su, telefon, kira gibi ödemelerini internet aracılığı ile yapmaktadır.

Mevduat yalnızca belli bir paranın hesaba nakden yatırılması suretiyle yapılmaz; Başka bir hesaba keşide edilen çekin alacak kaydı, herhangi bir hesaptan aktarma yapılması, havale kabul edilmesi gibi nakit hareketi gerekmeden yapılabilmesini sağlar. Bankaların mevduatlar üzerinden yürüttükleri işlemleri bu modülde izleyebileceksiniz.

ÖĞRENME FAALİYETİ-1

AMAÇ

Bu öğrenme faaliyeti ile tasarruf mevduatı ile ilgili işlemleri sırası ile yapabileceksiniz.

ARAŞTIRMA

Bu öğrenme faaliyeti öncesinde yapmanız gereken araştırma faaliyetleri şunlardır:

1. Yakınıntzdaki bir bankaya giderek mevduat açma, para yatırma, çekme, havale işlemlerinin nasıl yapıldığını öğreniniz.
2. Hesap ekstresinin nasıl ve niçin alındığını öğreniniz. Edindiğiniz bilgileri sınıfta arkadaşlarınızla paylaşınız.

1. MEVDUAT

Bankaların 5411 sayılı Bankacılık Kanununun 76. maddesinin ikinci fıkrası uyarınca Kanunun 4. maddesinde yer alan faaliyet konularına ilişkin olarak bireysel müşterilerine şubeleri, internet ve telefon bankacılığı ve diğer alternatif dağıtım kanalları aracılığıyla sunabileceği bankacılık işlem ve hizmetleri bulunmaktadır.

Bu maddenin ‘a’ bendinde, Mevduat ve katılım fonu kabulü: TL veya yabancı para üzerinden açılan vadeli ve vadesiz tasarruf mevduat hesapları, özel cari hesaplar, katılma hesapları, ihbarlı hesaplar, müşterek hesaplar, kredili mevduat hesabı ve mevduatın öngördüğü vs. hesaplar, olarak belirtilmiştir.

Memleketimizde mevduat, Bankalar Kanununa ve özel yasalarına göre mevduat kabulüne yetkili bankalar ve kuruluşlar tarafından kabul edilebilir.

Bankalar dışında, bugüne kadar uygulaması görülmemiş olmakla birlikte, izin almaları kaydıyla Tarım Kredi Kooperatifleri ile bunların birlikleri mevduat toplayabilirler. P.T.T.' de posta çeki hesabı ile mevduat hakkına sahiptir. Diğer taraftan resmi ve özel daire ve kuruluşlar ile ortaklıklar nezdinde, buralarda çalışanlar tarafından, emeklilik, sağlık ve yardımlaşma amacıyla kurulan sandıklar izin almaksızın yalnızca kendi üyelerinden mevduat kabul edebilirler.

1.1. Mevduatın Tanımı ve Unsurları

Arapça kökenli olan mevduat kelimesi, tevdi kelimesinden türemiştir ve tevdi bir şeyi bir yere emanet olarak bırakmaktır. Tevdi işlemleri kapsamında her türlü eşya ile değerini kıymeti, evrak ve paranın açık veya kapalı olarak bırakılması söz konusu olurken, mevduat sadece paranın tevdi edilmesini kapsamaktadır.

Mevduat: Bankalara, gerçek ve tüzel kişilerin, bir faiz karşılığında, istedikleri anda veya belli bir süre sonra ya da belli bir ihbar süresine uyarak geri almak üzere yatırılan paralara denir.

Bu tanımlamaya göre mevduatın unsurları şunlardır:

- Mevduat işleminin konusunu para oluşturur. (Türk Lirası veya yabancı para olarak yatırılabilir.)
- Para iade edilmek üzere verilir.
- Paranın geri ödenmesi vadeye bağlanabilir.
- Paranın çağrı yoluyla toplanması gerekmektedir.

Kişi ya da kurumların bankalara para yatırımlarının başlıca nedenleri şunlardır:

- Gelir elde etmek amacı olabilir,
- Biriktirmek amacı olabilir.
- Paralarını güvenli bir biçimde saklamak olabilir.
- Parasını yönetmede bankayı kullanmak amacı olabilir.

Mevduat, bankaların kaynakları arasında önemli bir yer tutar. Bankalar, mevduatlarını artırmak için çaba sarfederler. Mevduat aynı zamanda gerçek ve tüzel kişiler için de tasarruf anlamına gelir. Mevduat konusu kanunlarla düzenlenmiştir.

Mevduatın kaydına ve izlenmesine yarayan hesaplara, bankacılık dilinde mevduat hesapları, tevdiat hesapları, alacaklı cari hesaplar, tasarruf hesapları gibi çeşitli isimler verilmiştir. Her ne isimde izlenirse izlensin hesapların ortak özelliği, devamlı alacak bakiyesi vermeleridir. Çünkü bu hesaplar para yatırıldığında açılan hesaplardır ve tasarruf sahibi en fazla yatırdığı para kadar çekebilir.

Mevduat, vadeli, vadesiz ya da ihbarlı mevduat şeklinde sınıflandırılabilir. Ayrıca, tasarruf mevduatı, ticari mevduat, resmi mevduat ve bankalararası mevduat olarak da sınıflandırılabilir.

1.2. Tasarruf Mevduatı

Tasarruf mevduatı: Mevduat bankaları nezdinde açtırılan, gerçek kişilere ait ve münhasıran (özel olarak) çek keşide edilmesi dışında ticari işlemlere konu olmayan mevduat hesaplarını konu alır.

Gerçek kişilerin tasarruf ehliyet sahibi olması gerekir. Tasarruf ehliyetine sahip olmak için;

- Reşit olması,
- Mümeyyiz(iyi-kötü ayırabilen) olması,
- Mahcur(kısıtlı) olmaması gerekmektedir.

1.3. Mevduat İşlemleri

Mevduat hesaplarının açılması, hesaba para yatırılması, para çekilmesi, hesabın kapatılmasında belirli kurallar bulunmaktadır.

➤ Hesabın Açılışı

Temyiz kudretine haiz ve tasarrufa ehliyeti olan gerçek kişiler adına vadeli ve vadesiz tasarruf mevduatı hesabı açılabilir. Bankalarda hesap açılırken genelde alt ve üst sınır yoktur. Mudi istediği miktar kadar mevduat hesabı açabilir. Mevduat hesapları çok farklı şekilde açılabilir.

Bir mevduat hesabı;

- Mudinin kişisel müracaatı ve açtıracağı hesaba nakit para yatırarak.
- Mudi ile kanuni ve hukuki ilişkisi bulunan bir kişinin (veli, vasi, kayyum, vekil gibi) talebi ile
- Mudi tarafından tahsil edildikten sonra hesap açılması talebiyle verilen bir çekle,
- Birden çok kişinin adlarına tek bir hesap açılması istemeleri ile,
- Mudinin, aynı bankanın başka bir şubesindeki mevduat hesabının devralınmasıyla,
- Mudinin, başka bir banka şubesindeki mevduat hesabının devralınmasıyla,
- Bir banka şubesindeki mevduat bir borçlu veya alacaklı cari hesaptan mahsup yoluyla,
- Mudi ile kanuni ve hukuki bir ilişkisi olmayan üçüncü kişinin isteğiyle,

mevduat hesabı açılabilir.

Mudi hesap açtırmak üzere herhangi bir banka şubesinin ilgili servisine giderek, hesap açtıracağını beyan ettiğinde, kendisinden kimlik bilgileri (nüfus cüzdanı, T.C Kimlik no, vergi numarası) alınarak, bilgisayara kaydedilir ve hesap kartı çıkartılır. Hesabın işleyişine ait bilgileri içeren hesap taahhünamesi mudiye imzalatılır.

➤ **Hesap Cüzdanı Verilmesi**

Mevduat hesabı açtıran her müşteriye bir hesap cüzdanı verilir. Bu cüzdanın birinci sayfasına hesap numarası, hesap sahibinin adı ve soyadı yazılır. Cüzdan banka yetkililerince imzalanır ve müşteriye verilir.

Cüzdan verilmesinin amacı, hesap sahibinin hesap seyrini izleyebilmesidir. Ancak banka kayıtları ile cüzdan kayıtlarının uymaması hâlinde, banka kayıtları esas alınır. Çünkü cüzdan olmadan para yatırılıp çekilebildiği için cüzdana işlenememiş olmasına rağmen banka kayıtları yapılmıştır.

Mevduatları vadelerine göre mevduatlar ve tasarruf yetkisine göre mevduatlar olarak ikiye ayrılmıştır.

1.4. Vadelerine Göre Mevduatlar

Bankalar tasarruf mevduatını diğer mevduat hesaplarından ayırmak ve mevduat hesaplarını, Merkez Bankasınca tespit edilecek vade ve türlerine göre tasnif etmek zorundadırlar.

➤ **Vadesiz Mevduat**

Bankanın izni aranmaksızın hesap sahibi tarafından istenildiği zaman kısmen veya tamamen geri çekilebilen, herhangi bir ihbar veya vade koşulu taşımayan ve faiz tahakkukları yıl sonunda veya hesabın kapatılmasında yapılan mevduattır. Vadesiz mevduata faiz verilip verilmemesi önem taşımamaktadır.

Ancak, mevduat sahibi mevduatı geri çekme hakkını Medeni Kanunu'nun 2. maddesinde de yer alan "Dürüstlük Kuralı: Herkes, haklarını kullanırken ve borçlarını yerine getirirken dürüstlük kurallarına uymak zorundadır." çerçevesinde kullanmalıdır. Hafta sonu ya da mesai saatleri dışında para çekilmek istenmesi bu durumlara örnek oluşturmaktadır.

➤ **Vadeli Mevduat**

Mevduatın ancak belirli bir süre sonra çekilebileceğinin banka ile müşteri arasında kararlaştırıldığı durumlarda vadeli mevduat söz konusu olacaktır.

T.C Merkez Bankası tebliğine göre vade türleri;

- 1 aya kadar vadeli (1 ay dâhil)
- 3 aya kadar vadeli (3 ay dâhil)
- 6 aya kadar vadeli (6 ay dâhil)
- 1 yıla kadar vadeli
- 1 yıl ve daha uzun vadeli
- (1 ay, 3 ay, 6 ay ve yıllık faiz ödemeli) şeklindedir. Ancak, Merkez bankası tebliğinde asgari bir vade süresi belirlenmediğinden, 7, 5 ve 1 gün vadeli mevduat kabulü dahi söz konusu olmaktadır.

Vadeli mevduatta, vadeden önce para çekilmesi bankanın kabulüne bağlı olmakla birlikte uygulamada bankalar müşterilerini bu taleplerini geri çevirmemektedir.

➤ **İhbarlı Mevduat**

Çekileceği tarihten 7 gün önce yazılı bir ihbar verilmek suretiyle çekilebilen mevduattır. Önceden mevduat sahibi tarafından bildirimde bulunulmaması durumunda banka, para çekme talebini reddedebilecektir. Ancak, vadeli mevduatta olduğu gibi bankanın bu bildirimde bulunulmamasına rağmen talebi onaylaması da mümkündür.

➤ **Birikimli Mevduat**

Asgari 5 yıl vade ile açılan, sözleşme ile belirlenen aylık veya üç aylık sürelerde hesaba para yatırmaya imkân veren mevduattır.

1.5. Tasarruf Yetkisine Göre Mevduat Türleri

Tasarruf yetkisine göre mevduatı, bireysel mevduat ve birlikte mevduat şeklinde ikiye ayırarak incelemek mümkündür.

➤ **Bireysel Mevduat**

Bireysel mevduat, kişilerin bireysel amaçlarına yönelik açtıkları hesaplarıdır. Bu hesaplardan tasarruf etme yetkisi münhasıran mevduat sahibi kişiye ait olup onun talimatıyla üçüncü bir kişinin hesaplarda işlem yapması mümkündür.

➤ **Birlikte Mevduat**

Birden fazla kişinin ortak olarak bankada sahip oldukları mevduattır. Mevduat sahibinin ölümü üzerine mirasçılardan mevduat üzerindeki ortaklıkları, adi ortaklık ilişkisinde ortaklar adına müştereken açılan hesaplar ve eşlerin birlikte mevduat hesabı açtırması birlikte mevduata örnek oluşturmaktadır.

1.6. Mudinin Yerleşik Olduğu Yere Göre Mevduat Türleri

Tek düzen hesap planında mevduat mudinin yurt içinde veya yurt dışında yerleşik oluşuna göre defteri kebir hesapları düzeyinde bölümlemiştir.

- Yurt İçinde Yerleşik (Y.İ.Y)
- Yurt Dışında Yerleşik (Y.D.Y)

1.7. Verilecek Faizin Değişkenliğine Göre Mevduat Türleri

Mevduata verilecek faiz sabit oranlı olabileceği gibi değişken de (enflasyon artı sabit faiz oranı – TEFE – gibi) olabilir. Tekdüzen Hesap Planı mevduatı tali hesap düzeyinde bu kritere göre sınıflandırmaktadır.

- Sabit Faiz Oranlı Mevduat
- Değişken Faiz Oranlı Mevduat

1.8. Hesaba Para Yatırılması

Tasarruf mevduatı açtıran müşteriden para tahsil edilir. Para tahsil edilmesi banka açısından “kasa tahsil fişi” düzenlemeyi gerektirir. Kasa tahsil fişinde banka borçlu, müşteri alacaklı görünür. Müşteri parayı vezneye yatırdıktan sonra “tahsil edilmiştir” kaşesi basılır ve bir nüshası müşteriye verilir. Hesap cüzdanına da yatırılan para işlenir. (Resim 1.2)

Veznede yapılan bu işlemlerin yanında bir de muhasebe işlemleri vardır. Yatırılan paranın kasa tahsil fişine göre muhasebe işlemi yapılır.

Örnek: 13.02.2007 Mehmet Peyami BAYRAM, tasarruf amacıyla biriktirdiği 500 TL’sını, T.C. Ziraat Bankası Eminönü Şubesine giderek vadesiz tasarruf mevduatı açıyor ve gerekli işlemler yapıldıktan sonra parayı vezneye yatırıyor. Bankanın, Eminönü şubesinin yapması gereken muhasebe kaydı aşağıdaki gibi olacaktır.

		13.02.2007			
1	010- Kasa Hesabı			500	
	300 Tasarruf Mevduatı H.				
	- Vadesiz				500
	M.Peyami Bayram'a hesap açılması				
		..... /			

1.8.1. Başka Bir Şubeden Hesaba Para Yatırılması

Hesabın bulunduğu şube dışındaki bir şubeye para yatırması hâlinde tahsilatı yapan şube Kasa Hesabı karşılığında Şubeler Cari Hesabına alacak yazar. Hesabın bulunduğu şubede de Şubeler Cari Hesabı karşılığında müşterinin mevduat hesabı alacaklandırılır.

Aynı zamanda hesaplaşma merkezinde de aynı valörler (valör, bankaya yatırılan paraya uygulanacak **faizin fiilen** yürütülmeye başlandığı tarihtir. Yatırılan paralar için valör ise, paranın bankaca fiilen **taahsil** edildiği tarihi izleyen ilk **iş günüdür**. Çekilen paralarda ise paranın ödendiği gün valör kabul edilir.) şubelerin birine borç değerine alacak kaydedilir.

Örnek: 26.02.2007 tarihinde, T.C Ziraat Bankası Ankara Kızılay şubesinden, İstanbul Eminönü şubesine, M. Peyami BAYRAM hesabına 250 TL yatırılıyor. Şubelerin kayıtları aşağıdaki gibi olacaktır.

Kızılay Şubesinin Kaydı:

		26.02.2007			
1	010- KASA HESABI			250	
	290 ŞUBELER CARİ HESABI (Eminönü Şubesi)				250
	M.Peyami Bayram'ın hesabına yapılan havale.				
		..... /.....			

Eminönü Şubesinin Kaydı:

		26.02.2007			
1	290 ŞUBELER CARİ HESABI (Kızılay Şubesi)			250	
	300 TASARRUF MEVDUATI (Yurt İçinde Yerleşik .GERÇEK KİŞİLER) VADESİZ				250
	M.Peyami Bayram'a Ankara Kızılay şubesinden yapılan havale.				
		..... /.....			

Merkez Şube Kaydı:

		26.02.2007			
1	290 ŞUBELER CARİ HESABI (Kızılay Şubesi) 250 .-			250	
	290 ŞUBELER CARİ HESABI (Eminönü Şubesi)				250
	M.Peyami Bayram'a Ankara Kızılay şubesinden yapılan havale.İki şube arasında yapılan havalenin merkez şube kaydı.				
		..... /.....			

Bütün bu kayıtlar, para yatırılan şubenin bilgisayara kayıt yapması sonucunda, On – line sistemi ile yapılır.

1.9. Hesaptan Para Çekilmesi

Bankalar Kanunu'na göre, Medeni Kanun'un rehinelere ilişkin hükümleri, Borçlar Kanunu'nun alacağın devir ve temlikine (alacakların devredilmesi) ilişkin hükümleri ve diğer kanunların verdiği yetkiler ve koyduğu yükümlülükler saklı kalmak şartıyla, mevduat sahiplerinin mevduatlarını diledikleri anda geri alma hakları hiçbir suretle sınırlandırılmaz. Mevduat sahipleri ile banka arasında belirlenmiş vade ve ihbar süresi ise geçerlidir.

Vadeli hesaplara değişik tarihlerde para yatırılması veya çekilmesi mümkün değildir. Hesap bir defa açılır ve vadesi dolduğunda bir defada ödeme yapılarak kapatılır. Vadeli hesaplarda kısmi ödeme yapılmasının talep edilmesi hesabın vadeli olma niteliğini kaybettirir.

Müşteri hesabından çeşitli yollarla para çekebilir.

1.9.1. Hesabın Bulunduğu Şubeden Para Çekilmesi

Müşteri hesaptan para çekmek istediğinde, öncelikle çekmek istediği kadar miktarın olup olmadığına bakılır, hesapta isteğini karşılayacak kadar veya daha fazlası var ise ödeme yapılır. Müşteriye veya emrine nakten ödeme farklı şekilde yapılabilir.

Müşteri otomatik para çekme makinesinden, kendisine daha önce banka tarafından verilmiş olan kart ile şifresini kullanarak gerekli işlemleri yaparak istediği kadar para çekebilir.

- Müşteri hesabının bulunduğu şubeye gelerek tahsilatı bizzat kendisi yapar.
- Müşteri hesabından üçüncü bir şahsa ödeme yapılması için bir ödeme emri gönderir veya kendisine çek karnesi verilmiş ise, hesap üzerine bir çek çeker. Müşteri internet kanalını (internet üzerinden ödemelerde belirlenen şifre ve bir kısım bilgilerin onaylanması ve müşterinin yetkisi denetlendikten sonra program işleme açılır.) veya otomatik para çekme makinesini kullanarak, kendi hesabından aktarma yapabilir.
- Müşterinin hesabından para çekmeye yetkili vekili ödeme talebinde bulunur.

Şubelerden yapılan ödemelerde, müşterinin imzası daha önce hesap açılırken alınan imza örneği ile karşılaştırılır ve parayı alanın kimliği belirlendikten sonra ödeme yapılır.

Otomatik para çekme makinelerinden para çekilirken, müşterinin manyetik kartı ve kullandığı şifre sayesinde otomatik olarak kontrol edilir ve para çekme işlemi gerçekleşir.

Nakten yapılan ödemenin hangisi olduğu önemli değildir, hangi şekilde olursa olsun muhasebe kaydı değişmez. Her durumda kayıt aşağıda verilen örneğimizdeki gibi olacaktır.

Örnek: M. Peyami BAYRAM, vadesiz tasarruf mevduatı hesabından 01.03. 2007 tarihinde 200 TL'nin Alperen BAYRAM'a ödenmesi için bir talimat gönderiyor. Hesap

kalanı yeterli olduğundan, imza kontrol edilip parayı alacak olanın kimlik kontrolü yapıldıktan sonra ödeme (ödeme fişi ödeyiniz kaşesi basılarak) vezneden yapılıyor.

		01.03.2007			
1	300 TASARRUF MEVDUATI		200		
	(Y.İ.Y Gerçek Kişiler)- Vadesiz 010 KASA HESABI			200	
	M.Peyami Bayram'ın talimatı üzerine ödeme yapılması.				
		..... /.....			

1.9.2. Diğer Şubelerden Para Çekilmesi

Müşteri hesabının bulunduğu şubenin dışındaki şubelerden de para çekme yetkisine sahiptir.

Müşteri otomatik para çekme makinesinden gerekli işlemi yaparak para çektiğinde veya başka bir şubeye başvurup para çektiğinde hesap sahibinin veya ilgili memurun ekranda görülen tanımlamaya göre yaptıkları işlem sonucu, sistem aşağıdaki kayıtları otomatik olarak yapar.

Örnek: M. Peyami BAYRAM 7.03.2007 tarihinde Mecidiyeköy şubesinden vadesiz tasarruf mevduatı hesabından 75 TL'si çekiyor. Her iki şubenin de muhasebe kayıtları aşağıdaki gibi olacaktır.

Mecidiyeköy Şubesinin kaydı (Paranın ödendiği şube).

		07.03.2007			
1	290 ŞUBELER CARİ HESABI		75		
	(Eminönü Şubesi) 010 KASA HESABI			75	
	M. Peyami Bayram'a ödeme yapılması.				
		..... /.....			

Eminönü Şubesinin kaydı (Hesabın bulunduğu şube).

		01.03.2007			
1	300 TASARRUF MEVDUATI HESABI		75		
	(Y.İ.Y Gerçek Kişiler)- Vadesiz 290 ŞUBELER CARİ HESABI			75	
	(Mecidiyeköy Şubesi)				
	M.Peyami Bayram'a ödeme yapılması.				
		..... /.....			

Müşteri tarafından düzenlenmiş bir çekin hesabın bulunduğu şube dışındaki bir şubeye ibraz edilmesi hâlinde yapılacak ödeme de yukardaki gibi muhasebeleştirilir.

1.9.3. Şube Dışında Yapılan İşlemlerle Hesaptan Para Çekilmesi

Müşterinin şubeye giderek para çekebilmesi yanında, banka kartı kullanarak, telefon bağlantısıyla, internet aracılığıyla ve çek hamilinin bankadan para çekmesi ile hesaptan para çekilebilir.

➤ Banka Kartı ile Para Çekme

Banka kartları, ait olduğu bankanın kartlı sistemi içerisinde hamiline mevduat hesabı ile bağlantılı olarak doğrudan ya da elektronik veya benzeri işlem cihazları aracılığı ile hesabın kullanımını ve diğer bankacılık hizmetlerini sağlayan, mülkiyeti kendilerine ait olmak üzere bankalarca çıkarılan plastik kartlardır.

Banka kartlarının kullanım amacı öncelikle hesap sahibinin şube dışında günün 24 saati ATM (Otomatik Ödeme Makineleri) cihazları ile hesabına ulaşarak tasarruf yapma olanağı sağlamaktadır. Bu kartların başlıca işlevi hesap sahiplerine şubelerinden verilen güvenlik şifreleri ile hesaplarından para çekmeyi kolaylaştırmasıdır. Hesap sahibi bu şifre ile ATM cihazı tarafından teşhis edilir.

Banka tarafından verilen bu şifre, şubede yapılan işlemler yerine geçer. Banka kartları aracılığıyla yapılan para çekme işlemleri on-line biçiminde yapıldığı için şifre girildiği anda hesaptaki son durumun görülmesi mümkündür. Aynı şekilde para çekilmesi durumunda bu işlem anında hesaba yansır.

➤ Telefon Bankacılığı

Bu sistemde, mevduat sahibini teşhis fonksiyonunu bankalarca müşterilere verilen müşteri numaraları sağlar. Bu numaraların yanında mevduat sahiplerine şifre de verilir, ancak bu güvenlik bakımından önem taşımaktadır. Telefon bankacılığında, bankaya tahsis edilen telefon numarası aranır, müşteri numarası ve şifrenin kabul edilmesi ile bilgisayar sistemi aracılığı ile işlemler gerçekleştirilir.

Resim 1.1: Müşteri bankanın verdiği numarayı kullanarak telefon aracılığı ile banka işlemlerini gerçekleştirebilir.

Bu durumda telefonun karşısında bir banka görevlisi olmadığı için mevduat sahibinin müşteri numarası ve şifresinin 3. kişilerce öğrenilme tehlikesi de yoktur. Güvenlik aşamasından sonra gerçekleştirilecek işlem sistem aracılığı ile çözülemediği takdirde banka personeli devreye girer. Bu durumda da sorulan sorular müşterinin kişisel bilgileri olduğu için herhalde mevduat sahibinin güvenlik şifresinin öğrenilmesi mümkün değildir.

➤ **İnternet Bankacılığı (Elektronik Bankacılık)**

İnternet, birden fazla haberleşme ağının (network) bilgisayarlar aracılığı ile meydana getirdikleri bir iletişim ortamıdır.

İnternet bankacılığında mevduat sahibinin işlemlerini gerçekleştirebilmesi için 'interaktif bankacılık şifresi' adı verilen şifreye sahip olması gerekir. (Resim 1.7)

Bu şifre bilgisayar sistemi tarafından mevduat sahibine özel olarak verilir. Bu sayede herkese açık olan bankanın internet sayfasında mevduat sahibinin özel hesabına girmek mümkün değildir.

Bu sistem ile gerçekleştirilebilecek para çekme işlemleri olarak şunlar sayılabilir:

- Müşterinin kendi hesapları arasında para aktarımı,
- EFT yapma,
- Döviz alıp-satma,
- Fatura ödeme,
- Hisse senedi alma,
- Vergi borcu ödeme.

Elektronik bankacılıkta sözlü veya imza ile onay olmadığı için, işlem geçerliliği konusundaki problemleri ortadan kaldırmak bakımından kişiye özel şifre ile onay verme sistemi benimsenmiştir. Müşteri yaptığı işlemlere şifresiyle onay vermesi sonucu işlemi kendi iradesiyle yaptığını beyan etmiş olur. Bu şekilde gerçekleştirdiği işlemlerden sorumlu olduğu anlaşılacaktır.

➤ **Çek Hamilinin Hesaptan Para Çekmesi**

Mevduat hesabı üzerinden çek keşide edilmesi ile çek hamili bankaya başvurarak kendisine ödeme yapılmasını isteme hakkı kazanır.

Bu durumda banka, Çek Hamillerinin Korunması Hakkında Kanunu' na göre ödeme yapmak zorundadır.

Mevduat sahibi hesap üzerinde çek keşide etmek ile bankaya, çek hamiline mevduat hesabından ödeme yapılması hususunda bir talimat vermiş olur; diğer yandan çek hamiline çek bedelini bankadan tahsil yetkisi vermiş olmaktadır. Hesapta para olmasına rağmen ödeme yapmayan banka, mevduat sahibi ve çek hamiline karşı sorumludur.

1.10. Hesaptan Para Aktarma

Mevduat sahibinin farklı hesaplara çeşitli yollarla (virman, havale, EFT) para aktarması da mevduattan para çekmenin farklı yöntemlerindedir.

1.10.1. Virman, EFT ve IBAN

Hesaptan para aktarma işlemlerinden biri de virman yoluyla yapılan aktarma işlemidir.

Virman, para aktarma, mevduat sahibinin aynı bankada farklı amaçlarla birden fazla hesabının olması durumunda söz konusu olur. Virman ile mevduat sahibi tek bir işlemle bir hesaptan para çekip diğer hesabına para yatırmış olur. Para aktarma için sadece mevduat sahibinin talimatı gerekli ve yeterlidir. Talimat olmadan yapılan işlemlerden banka sorumlu olacaktır.

EFT, mevduat sahibinin hesabının bulunduğu banka dışındaki bir hesaba para aktarması durumunda söz konusu olur. Bu ilişkide,

- Gönderen
- Banka
- Alıcının bankası
- Alıcı olmak üzere dört taraf vardır.

IBAN, Avrupa Birliği düzenlemeleri çerçevesinde, ülkeler arasında gerçekleştirilen para transferlerinin hızı ile kalitesini artırmak ve maliyetlerini düşürmek amacıyla International Bank Account Number-IBAN adı verilen uluslararası banka hesap numarası standardı geliştirilmiştir. IBAN bugün 33 Avrupa ülkesinde kullanılmaktadır.

1.10.2. Havale İşlemleri

Bankacılıkta havale genel olarak, bir yerden başka bir yere para gönderilmesi anlamına gelir.

Havale, çifte yetkilendirmeyi içeren tek taraflı ve varması gerekli bir hukuki işlemdir. Böylece mevduat sahibi bir başkasının hesabına veya adına para aktarabilir. Havalenin gerçekleşmesi için mevduat sahibinin talimatının bankaya ulaşması yeterlidir.

Hukuki yönden havale, bir kimsenin kendi hesabına, diğer bir kimseye nakit ya da kıymetli evrak veya buna benzer şeyler vermeye üçüncü bir kişiyi yetkili kılmasıdır. Bu işlemde havale emrini veren amir, lehine havale verilen lehdar ve havaleyi ödeyecek olan (yetki verilen) da bankadır.

Havale bankada hesabı bulunmayan iki kimse arasında olabileceği gibi, havaleyi gönderenin ya da her ikisinin bankada hesabı olması durumunda yapılabilir. Bu gibi hâllerde yapılacak havale, hesaptan havale ya da hesaba havale biçiminde olur.

Havale işlemleri mektup, telgraf, telefon, bilgisayar (online) ya da teleksle yapılabilir. Bu şekilde havale yapıldığında bir matbu form doldurulur, bu formun üzerine gönderenin adı, soyadı, ödeyecek olan şubenin adı, lehdarın adı soyadı ve varsa havalenin haber verilmesi için telefon numarası, havale tutarı, komisyon, masraf ve Gider Vergisi ile bunların toplamı yazılır. Havale tutarı ayrıca yazı ile de gönderilebilir.

Matbuanın havale emri niteliğindeki föyü (yapılan işlerin gidişatının not alındığı form olarak da kullanılır.) havale amirine (gönderen) imza ettirilir.

Telgraf, telefon ve teleks havaleleri biriktirilmeden, bekletilmeden şifre ile karşı şubeye verilir ve aynı gün teyit mektupları da karşı şubeye gönderilir.

➤ **Havalenin Ödenmesi**

Havale emrini alan şube, mektup havalesindeki yetkili imzaları, telefon, telgraf ve teleks havalesinde ise şifreyi kontrol eder; imza ile şifrenin doğruluğunu tespit ettikten sonra lehdara ihbarname gönderir. Lehdarın şubeye başvurması durumunda, kimliği araştırılarak ve makbuz föyüne imzası alınarak havale edilen miktar kendisine ödenir.

- ***Havalenin üçüncü kişiye ödenmesi***

Havale, lehdar dışında üçüncü bir kişiye ödenebilir. Bunlar, lehdarın kanuni vekilleri ya da lehdarın yazılı talimatı bulunan kişilerdir.

- ***Vekile ödeme***

Havalenin kanuni vekile ödenebilmesi için şubeye ibraz edilen vekâletnamede vekilin, bankalar aracılığı ile gelen havaleleri almaya yetkili olduğu açık olarak belirtilmiş olmalıdır. Aynı zamanda vekâletnamenin süresi de önemlidir, süresinin geçmediği de tespit edildikten sonra ödeme yapılır.

- ***Küçüklere gelen havaleler***

Lehdarın (alıcının) 18 yaşından küçük olması durumunda, kanuni temsilcilerinin rızası ile adlarına gelen havaleleri kabul edebilecekleri gibi, banka hesaplarından para da çekebilirler. Küçüğün anne ve babası evli olmaları durumunda, kimlik tespiti ile havale bedeli ödenir.

- ***Vesayet altında bulunanlara gelen havaleler***

Vesayet altında bulunmayan küçüklerle, mahcur durumda olanlar için mahkemece bir vasi tayin olunacağı ve vesayet altındaki küçüğü veya mahcuru, ancak vasi temsil edebileceği belirtilmektedir. Bu gibiler adına gelen havaleler ancak mahkeme tarafından tayin edilmiş olan vasilere ödenebilir.

- ***Gelen havalenin Lehdarın Hesabına Geçirilmesi***

Lehdar adına gelen havalenin, banka şubesi nezdindeki hesabına alacak kaydedilmesi için lehdarın, yazılı talimat vermesi gerekir. Adına gelecek havaleleri, ihbarname gönderilmeden, devamlı olarak hesabına geçirmek isteyen müşterilerden, şube genel bir teminat mektubu alabilir.

Bankalar havale işlemlerinden, Türkiye Bankalar Birliği'nin belirlediği oranlarda komisyon ve masraf karşılığı tahsil ederek gelirlerine alır.

1.10.3. Havalenin İptal Edilmesi (Amil Tarfindan)

Havale göndericisi gönderdiği havaleyi belirli şartlarda vazgeçip, havalenin iptalini isteyebilir. Ancak, iptal emrinin havaleyi ödeyecek şubeye bildirinceye kadar yapılacak ihbar ve ödemelerden bankanın sorumlu olmayacağını belirten bir talimat mektubunun alınmasından sonra, karşı şubeye bildirilmesi gerekir. Aynı zamanda banka havaleyi ödemekle zorunlu olmadığını belirten "itirazi kaydı" ihbarnameye koyması gerekir.

Buna göre, havale göndericisi, banka alıcıya itirazı kayıt koymaksızın, havale alıcısına ihbarname gönderilmesine kadar geçen süre içinde Borçlar Kanunu'nun 401'inci maddesine göre havalesini iptal edebilir. Havale alıcısına ihbarname gönderildikten sonra havale iptal edilemez.

Bütün bu açıklamalar doğrultusunda, lehdar, havalenin kendisine bankaca bildiriminden önce ölmüş ise adresine ihbarname gönderilemez. Banka havaleyi, amirden alınacak talimat doğrultusunda işlem yapar, lehdara ihbarname gönderilmiş ise, havale mirascılarına intikal eder.

➤ "Amirin iflası" durumunda

Havale henüz lehdara bildirilmemişse iflasın öğrenilmesinden sonra lehdara bildirge gönderilmez ve havale bedelini şube iflas masasına yatırır. Eğer havale lehdara bildirilmişse, amirin iflası bankayı ilgilendirmez.

➤ "Lehdarın iflası" durumunda

İflas ilanı, mahalli icra ve iflas memurluklarınca banka şubesine tebliği havalenin bildirilmesinden önce yapılmışsa, lehdara ihbarname gönderilmeyerek, hemen amire bilgi vermesi için durum havale emrini veren şubeye bildirilir. Daha sonra şube, amirin göndereceği yazılı talimata göre hareket eder. Havale tutarını lehdara bildirilmişse şube havale bedelini lehdar adına iflas masasına yatırması gerekir.

➤ Havale üzerine "haciz konulması" durumunda

Lehdara ihbarname gönderilmişse havale lehdara ödenir. Havaleyi ödeyecek şube ihbarname göndermeden haciz yazısı gelirse havale tutarı ilgili icra dairesine yatırılır.

1.11. Otomatik Ödeme Talimatına Göre Banka Kayıtları

Bazı bankalar müşterilerinin elektrik, su, telefon vb. gibi ödemelerini de müşteriden aldıkları otomatik ödeme talimatına göre ilgili kuruluşun bilgisayar kayıtlarından aldıkları bilgiye göre otomatik olarak ödemektedir. Bu işleme virman denir. Yani hesaplar arası aktarma işlemidir.

Örnek 1: Saadettin ASLANPINAR'ın vermiş olduğu otomatik ödeme talimatına göre, Ocak 2007 su tüketim faturası tutarı olan 40,50 TL ASKİ'nin hesabına son ödeme gününde aktarılıyor. Buna göre banka aşağıdaki kaydı yapacaktır:

		01.01.2007		
1	300 TASARRUF MEVDUATI		40,50	
	(Y.İ.Y Gerçek Kişiler)- Vadesiz 304 RESMİ TİC. VE DİĞER KURULUŞL. MEVDUATI (Y.İ.Y) VADESİZ 304.27 Yerel Yönetimlerin Ticari İşletmel. .....ASKİ			40,50
	S.Aslanpınar adına ASKİ' ye yapılan ödeme			
		..... /.....		

Buna benzer aktarmalar müşterinin talimatına göre yapılabilir.

Örnek 2: Saadettin ASLANPINAR'ın talimatı üzerine 15 Ocak 2007 tarihinde, 250 TL Şubenin müşterisi olan İrem KARAKEÇİLİ'nin vadesiz tasarruf mevduatı hesabına aktarılıyor. (Kızılay Şubesi)

Hesapların aynı şubede olması durumunda kayıt aşağıdaki gibi olacaktır.

		15.01.2007		
1	300 TASARRUF MEVDUATI		250	
	(Y.İ.Y Gerçek Kişiler)- Vadesiz Saadettin Aslanpınar			250
	300 TASARRUF MEVDUATI (Y.İ.Y Gerçek Kişiler)- Vadesiz İrem Karakeçili			
		..... /.....		

İrem KARAKEÇİLİ'nin hesabının başka bir şubede olması durumunda (örneğin Demetevler Şubesi) devreye Şubeler Cari Hesabı girecektir. Bu durumda Kızılay Şubesinde ve Demetevler Şubesindeki kayıtlar aşağıdaki gibi olacaktır.

Kızılay Şubesindeki kayıt:

		15.01.2007			
1	300 TASARRUF MEVDUATI		250		
	(Y.İ.Y Gerçek Kişiler)- Vadesiz Saadettin Aslanpınar			250	
	290 ŞUBELER CARİ HESABI				
	Demetevler Şubesi				
	..... /.....				

Demetevler Şubesindeki kayıt:

		15.01.2007			
1	290 ŞUBELER CARİ HESABI		250		
	Kızılay Şubesi			250	
	300 TASARRUF MEVDUATI				
	(Y.İ.Y Gerçek Kişiler)- Vadesiz İrem Karakeçili				
	..... /.....				

Müşterinin talimatı üzerine sürekli ödemeler ve havale işlemleri banka tarafından yukarıda görüldüğü gibi muhasebeleştirilir.

Mevduat hesapları alacak karakterli hesaplar olduğundan, müşteri mevcut bulunan mevduatından fazla para çekemez. Ancak bazı istisnai durumlar olabilir. Bunlar:

- Bankalar müşterilerine mevduatının belli bir miktarından daha fazla para çekme imkânı tanırlar (kredi mevduat hesabı). Hesap kalanını aşan miktarda ödeme yapılması durumunda, hesap kalanının üstündeki tutar kredi olarak değerlendirilir ve kredi hesabına alınır.
- Hesaptan hile yolu ile fazla para çekilmesi durumunda fazla ödeme, “174 TAHSİLİ ŞÜPHELİ ÜCRET, KOMİSYON VE DİĞER ALACAKLAR” hesabına aktarılarak risk miktarı kadar karşılık ayrılır.

Bankanın müşteriye kredi tanınması durumunda yapılacak muhasebe kaydı;

Örnek: Şubede kredili tasarruf mevduatı bulunan Semra BULUT’un verdiği talimat üzerine hesapta kalan tutarın 590 TL’si olmasına rağmen 650 TL’lik trafik vergisi ilgili vergi dairesine yatırılmıştır.

	15.01.2007		
1	300 TASARRUF MEVDUATI	590	
	(Y.İ.Y Gerçek Kişiler)- Vadesiz Semra Bulut		
	116 KISA VADELİ AÇIK DİĞER KREDİLER	60	
	116.11 Diğer Müşteriler – Özel .....Semra Bulut		
	304 RESMİ, TİCARİ VE DİĞER		650
	KURULUŞLAR MEVDUATI		
	Semra Bulut'a kredi verilerek vergi borcunun ödenmesi.		
	..... /.....		

1.12. Hesaba Faiz Tahakkuku

FAİZ: Bir miktar paranın belli bir süre kullanılması nedeniyle alınan sabit kiraya faiz denir. Kısaca, faiz paraya biçilen fiyattır.

Resmi Mevduat hariç, mevduata uygulanacak faiz oranları banka ile müşteri arasında serbestçe belirlenir. Ancak, bankalar müşterilerine verebilecekleri azami faiz oranlarını ilan tarihinden önce T.C. Merkez Bankası'na bildirmek ve uygulayacakları azami mevduat faiz oranlarını tüm şubelerde müşterilerinin görebileceği şekilde ilan etmek zorundadırlar.

Bankaların mevduata ve kredilere uygulayacakları faiz oranları ile katılma hesaplarına uygulayacakları kâr ve zarara katılma oranları ve bu oranların kısmen veya tamamen serbest bırakılması Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası'na yayımlanacak tebliğlerle düzenlenir. Bankalar mevduata peşin faiz veremezler.

Vadesinden önce çekilen vadeli mevduata vadesiz mevduat faiz oranı uygulanır.

Cari hesap olarak işleyen mevduat hesaplarının faizleri yıl sonunda ilgili mevduat hesabına tahakkuk ettirilir.

Eğer hesap yıl içinde kapatılırsa faiz, hesabın kapatılma tarihinde hesaplanır ve mevduatta kalan tutar ile birlikte mudie (hesap sahibine) ödenir.

1.12.1. Faiz Hesaplamaları İle İlgili Bankacılık Terimleri

- **Adat:** Faiz hesaplamasında kullanılan bir deyimdir. Faize temel oluşturacak miktar ile günlerin çarpımı sonucunda bulunan rakamdır. Bu rakam faiz oranının sabit bölüne bölünerek faiz hesaplanır.
- **Sabit Bölen:** Sabit bölen alacaklı hesaplarda yıl 365 gün, borçlu hesaplarda 360 gün kabul edilip 100 ile çarpılır ve faiz oranına bölünür. Bu işlemler sonucunda sabit bölen hesaplanmış olur.

Bankalarda işlemlerin çabuk yapılabilmesi için, her türlü faiz oranına göre sabit bölen önceden hesaplanır ve bilgisayar sistemine girilir. Faizler otomatik olarak oranlarına göre hesaplanır.

- **Valör:** Faiz hesabına esas teşkil eden tarihe valör tarihi denir. Paranın bankaya yatırıldığı günü takip eden ilk iş günüdür. Vadeli hesaplar, vadelerinde çekilmeden yenilendikleri taktirde önceki hesabın vade sonu tarihi yeni hesabın valör tarihi olmaktadır.
- **Vade:** Hesap açılışında, valör tarihi ile hesabın kapatılması için tespit edilen tarih arasındaki süredir. Vade sonu hesabın kapatıldığı (paranın çekileceği) tarihtir. Vadenin ay veya yıl olarak belirlenmesi hâlinde vade sonu, vadenin son bulunduğu ayda valör tarihine karşılık gelen gündür. O ayda valör tarihine karşılık gelen gün yoksa ayın son günü vade sonudur.
- **Gün sayısı:** Faiz gün esasına göre hesaplanır. Faiz hesabına esas gün sayısına valör tarihi dâhil edilirken vadenin son günü dâhil edilmez.

Mevduat Faiz Formülü

Miktar x Gün Sayısı x Faiz Oranı

Faiz Tutarı = 100 x Bir Yılda Bulunan Gün Sayısı

Faiz = Anapara x Gün x Faiz oranı

365 x 100

➤ **Faiz Tutarından Yapılan Yasal Kesintiler**

Bankaların müşterilerine ödeyecekleri mevduat faizleri üzerinden Bakanlar Kurulu'nca tespit edilecek oranlar üzerinden Gelir Vergisi (stopaj) yapılır. Bu oranlar şube yetkililerinden öğrenilebilir. Gelir vergisi stopajı Bankacılık Kanunu'nda bu konu şöyle açıklanmıştır:

“Devralınan mevduat ile ilgili olarak faiz gelirleri üzerinden vade sonunda yapılacak mevduat stopajı, genel kurullar çerçevesinde mevduat sahipleri adına devralan banka tarafından yapılacak ve ilgili vergi idaresine yatırılacaktır.”

➤ **Faizlerin Tahakkuk Yoluyla Gider Yazılması**

Bankalar en uzun dönem olarak aylık dönemler itibariyle mali tablo düzenlerler. Bundan dolayı, gerek vadeli gerekse vadesiz hesapların ay sonu itibariyle işlemiş faizleri; henüz nakden veya hesaben ödeme süreleri dolmamış olsalar da dönemsellik kavramı çerçevesinde “tahakkuk” yoluyla faiz giderleri kaydedilir. Ancak “tahakkuk” deyimini henüz tahsil edilememiş faizler için kullanılır, bundan dolayı, tahakkuk işlemini, “reeskont” deyimini ile anlatmakta ve Tekdüzen Hesap Planı'nda hesaplar buna göre açılmaktadır.

- Bir ay sonunda yapılan tahakkuk işleminin izleyen ayın başında iptal edilmesi yöntemi seçilmiş ise tahakkuk ve iptal işlemleri;
  - Vadesiz hesaplarda Aralık ayı başına kadar,
  - Dönem sonu faiz ödemeli vadeli hesaplarda vadenin olduğu ayın başına kadar,

- Dönem içi faiz ödemeli vadeli hesaplarda faiz ödeme döneminin bittiği ayın başına kadar tekrarlanır.

Örnek:

Tunç ANGIN'ın vadesiz mevduatının, 2007 Ocak ayı sonundaki adata göre, faiz 15.750 TL olarak hesaplanmıştır. Söz konusu hesabın Şubat ayı sonundaki adata göre hesaplanan faiz ise 50.500 TL. dir.

Ocak ayı sonundaki faiz tahakkuku;

		31.01.2007		
1	610 TÜRK LİSARI MEVDUATA VERİLEN FAİZLER (YURT İÇİNDE YERLEŞİK KİŞİ VE KURULUŞLAR) 610.00 Tasarruf Mevduatına 360 FAİZ VE GİDER REESKONTL.		15.750	
	360.00 Mevduat ve Faiz Reeskontları			15.750
	Tunç ANGIN'ın tasarruf mevduatına faiz tahakkuk ettirilmesi.			
	...../.....			

Şubat ayı başında tahakkuk işleminin iptali;

		01.02.2007		
1	360 FAİZ VE GİDER REESKONTL. 360.00 Mevduat ve Faiz Reeskontları 610 TÜRK LİSARI MEVDUATA VERİLEN FAİZLER (YURT İÇİNDE YERLEŞİK KİŞİ VE KURULUŞLAR) 610.00 Tasarruf Mevduatına		15.750	
	Tunç ANGIN'ın tasarruf mevduatına faiz tahakkukunun iptali.			15.750
	/			

		31.01.2007		
1	610 TÜRK LİSARI MEVDUATA VERİLEN FAİZLER (YURT İÇİNDE YERLEŞİK KİŞİ VE KURULUŞLAR) 610.00 Tasarruf Mevduatına 360 FAİZ VE GİDER REESKONTL.		50.500	
	360.00 Mevduat ve Faiz Reeskontları			50.500
	Tunç ANGIN'ın tasarruf mevduatına faiz tahakkuk ettirilmesi.			
	/			

Yukarıdaki hesaplara göre: Ocak ayı gelir tablosuna 15.750 TL., Şubat ayı gelir tablosuna ise 610 nolu hesabın kalanı olan $66.250 - 15.750 = 50.500$ TL. yani iki ayın toplam faiz gideri yansımış olacaktır.

- Her ay sonunda o ay için hesaplanacak faiz, önceki aylarda hesaba alınan miktara eklenir. Buna birikimli yöntem denir.

- Her aya ilişkin faiz miktarının belirlenmesinin, o ay sonu itibariyle hesaplanan faizden önceki aylarda hesaplara alınan faiz toplamının düşülmesi şeklinde yapılması özellikle değişken faiz uygulamasında daha kolaylık sağlayacaktır.

Tahakkuk işlemi;

- Vadesiz hesaplarda, kasım ayı sonuna kadar
- Dönem sonu faiz ödemeli vadeli hesaplarda, faiz ödeme döneminin bittiği (örneğin üçer aylık faiz ödeme dönemli hesaplarda 2. ay) aydan önce tekrarlanır.

Yukarıda verdiğimiz örneği gider yazma işlemi faizin tamamlanması şeklinde uygulanırsa kayıtlar aşağıdaki gibi olacaktır.

Ocak ayı sonunda faiz tahakkuku;

		31.01.2007		
1	610 TÜRK LİRASI MEVDUATA VERİLEN FAİZLER (YURT İÇİNDE YERLEŞİK KİŞİ VE KURULUŞLAR) 610.00 Tasarruf Mevduatına 360 FAİZ VE GİDER REESKONTL.		15,750	15,750
	360.00 Mevduat ve Faiz Reeskontları			
	Tunç ANGIN'ın tasarruf mevduatına faiz tahakkuk ettirilmesi.			
	/			

Şubat ayı sonunda faiz tahakkuku;

		28.02.2007		
1	610 TÜRK LİRASI MEVDUATA VERİLEN FAİZLER (YURT İÇİNDE YERLEŞİK KİŞİ VE KURULUŞLAR) 610.00 Tasarruf Mevduatına 360 FAİZ VE GİDER REESKONTL. 360.00 Mevduat ve Faiz Reeskontları		50,500	50,500
	Şubat ayı sonu itibariyle faiz Daha önce hesaba alınan Şubat ayı faizi	66,250 - 15,750 50,500		
	Tunç ANGIN'ın tasarruf mevduatına faiz tahakkuku.			
	/			

Yukarıdaki hesaplara göre, ocak ayı gelir tablosuna 15,750 TL, şubat ayı gelir tablosuna ise 610 nolu hesabın toplamı olan 66,250 TL faiz gideri yansımış olacaktır.

Yaptığımız faiz tahakkuk kayıtlarında görüldüğü gibi, gider yazılan faiz miktarı müşterimiz Tunç ANGIN'ın hesabı ile ilgilendirilmemiş, dönem ayırıcı bir hesap olan "Faiz ve Gider Reeskontları" hesabı alacaklandırılmıştır. Yani, hesapların kaydedilişinden de

anlaşıldığı gibi, müşterinin nakden faiz almadığı açıktır. Müşterinin hesabına da faiz işlenmemiştir. Bu gibi durumlarda gelir vergisi (stopaj) kesintisi yapılmaz.

➤ **Faizlerin Müşteri Hesabına Eklenmesi**

Mevduat üzerinden müşterinin talep etme hakkı doğan faizler müşterinin hesabındaki anaparaya eklenir. Faizin müşterinin hesabına eklenmesi, vadesiz hesaplarda takvim yılı sonunda gerçekleştirilir.

Örnek:

Selcen ÇELİK 15 Haziran 2006'da, dönem sonu faiz ödemeli, %70 faiz oranlı 500 TL'lik 3 ay vadeli tasarruf mevduatı hesabı açtırıyor. Vade sonunda faizli tutar ödenerek hesap kapatılıyor. Bankanın faiz tahakkukunda "birikimli" yöntem uyguladığını varsayalım. Kayıtlar aşağıdaki gibi olacaktır.

Hesabın açılış kaydı:

		15.06.2006			
1	010 KASA HESABI		310 TASARRUF MEVDUATI (Y.İ.Y GERÇEK KİŞİLER) - VADELİ Selcen Çelik	500	500
	Selcen ÇELİK'e tasarruf mevduatı hesabı açılması				
		/			

Haziran ayı sonunda faiz tahakkuk kaydı:

		30.06.2006			
2	310 TASARRUF MEVDUATI (Y.İ.Y GERÇEK KİŞİLER) - VADELİ 610.00 Tasarruf Mevduatına 360 FAİZ VE GİR. REESKONTLARI 360.00 Mevduat Faizi Reeskontl.			13,43	13,43
	Faiz = (500x14x70) / 36.500 = 13,43				
	Selcen ÇELİK'in tasarruf mevduatı hesabına faiz tahakkuku.				
		/			

Faiz = Anapara x Gün x Faiz oranı

$$365 \times 100$$

$$\text{Faiz} = (500 \times 14 \times 70) / (365 \times 100)$$

$$\text{Faiz} = 490.000 / 36.500$$

$$\text{Faiz} = 13,43 \text{ TL}$$

Temmuz ayı sonunda faiz tahakkuk kaydı:

	31.07.2006		
3	310 TASARRUF MEVDUATI (Y.İ.Y GERÇEK KİŞİLER) - VADELİ 610.00 Tasarruf Mevduatına 360 FAİZ VE GİR. REESKONTLARI 360.00 Mevduat Faizi Reeskontl.	29,73	29,73
	Faiz = $(500 \times 31 \times 70) / 36.500 = 29,73$		
	Selcen ÇELİK'in tasarruf mevduatı hesabına faiz tahakkuku.		
	/		

Ağustos ayı sonunda faiz tahakkuku:

	31.07.2006		
4	310 TASARRUF MEVDUATI (Y.İ.Y GERÇEK KİŞİLER) - VADELİ 610.00 Tasarruf Mevduatına 360 FAİZ VE GİR. REESKONTLARI 360.00 Mevduat Faizi Reeskontl.	29,73	29,73
	Faiz = $(500 \times 31 \times 70) / 36.500 = 29,73$		
	Selcen ÇELİK'in tasarruf mevduatı hesabına faiz tahakkuku.		
	/		

Faizin hesaba eklenme kaydı:

	16.09.2006		
4	610 TÜRK LİRASI MEVDUATA VERİLEN FAİZLER (Y.İ.Y KİŞİ VE KURULUŞLAR)	13,092	
	360 FAİZ VE GİR. REESKONTLARI 360.00 Mevduat Faizi Reeskontl. 310 TASARRUF MEVDUATI (Y.İ.Y (Y.İ.Y GERÇEK KİŞİLER) - VADELİ 310.00 Sabit Faizli .....Selcen Çelik	72,89	85,982
	Selcen ÇELİK'in tasarruf mevduatı hesabına faiz tahakkuku.		
	/		

Toplam faiz miktarı müşterinin hesabına yazıldığında yani hesaben ödeme gerçekleştiğinde, menkul sermaye iradı gelir vergisi kesintisi yapılacaktır. Gelir Vergisi Kesintisi: $85,982 \times 0,15 = 12,8973$ TL

	16.09.2006			
5	310 TASARRUF MEVDUATI (Y.İ.Y (Y.İ.Y GERÇEK KİŞİLER) - VADELİ 310.00 Sabit Faizli .....Selcen Çelik		12,8973	
	380 ÖDENECEK VERGİ, RESİM, HARÇ VE PRİMLER 380.00 Ödenecek Vergiler 380.02 Menkul Sermaye İradı Gelir Vergisi			12,8973
	Selcen ÇELİK'in tasarruf mevduatı hesabından yapılan gelir vergisi ve fon kesintisi.			
	/			

Hesabın kapatılma kaydı

	16.09.2006			
1	310 TASARRUF MEVDUATI (Y.İ.Y GERÇEK KİŞİLER) – VADELİ Selcen Çelik		573,0847	
	010 KASA HESABI			573,0847
	Selcen ÇELİK'e tasarruf mevduatı hesabının kapatılması.			
	/			

1.12.2. Vadesinden önce para çekilmesi

Bankaların onayı ile vadesinden önce çekilen vadeli mevduata vadesiz mevduat faiz oranı uygulanır. Katılım bankalarının onayı ile vadesinden önce çekilen katılma hesaplarında ise hesap sahibine, hesabın ait olduğu vade grubunun hesabın kapatıldığı tarihte kâr göstermesi durumunda o güne kadar hesap sahibince yatırılmış olan tutar kadar, zarar göstermesi durumunda ise birim hesap değeri kadar ödeme yapılır.

1.13. Tasarruf Mevduatı Hesabının Kapatılması

Tasarruf mevduatı çeşitli şekillerde sona erebilir. Bunlar sırasıyla:

1. Hesabın Kapatılması
2. Hesap Sahibinin Ölümü
3. Bankanın Mevduat Kabul İzninin Kaldırılması

Mevduat hesabının açılmasında olduğu gibi hesabın kapatılmasında da mevduat sözleşmesinde aksine bir hüküm bulunmadığı müddetçe taraflar serbesttir. Taraflar herhangi bir şekilde bağlı olmaksızın tek taraflı bir irade beyanı ile mevduat sözleşmesini feshedebilirler.

Ancak hesabın kapatılması taraflarca belli şartlara bağlanabilir. Bunun en yaygın şekli vadeli mevduat ilişkisinde kendini gösterir ve vade süresinin dolmasına kadar mevduat sahibi veya banka karşı tarafın rızası olmadığı müddetçe hesabın kapatılmasını isteyemez.

Hesabın kapatılması talebinde bulunan kişinin hak sahibi olduğunu gösteren kimlik belgesi ibraz edememesi veya fiil ehliyetinin bulunmaması hallerinde banka hesabı kapatmamakta haklıdır.

Hesabın kapatılması ile beraber taraflar arasındaki sözleşme ilişkisi sona erecektir. Bu durumda mevduat sahibi banka tarafından kendisine verilmiş olan hesap cüzdanı ve banka kartını iade edecek; banka ise, yapılmamış mahsup işlemlerini ve varsa mevduat faizini hesaplayacak, kanun uyarınca kesilmesi gereken vergi kesintilerini yapacak ve arta kalan miktarı da mevduat sahibine ödeyecektir.

1.13.1. Vadesiz Mevduat Hesabının veya Vadesi Dolan Vadeli Mevduat Hesabının Kapatılması

Tasarruf mevduatı hesabının kapatılması söz konusu olduğunda, kapatma tarihine kadar olan işlenmiş faiz hesaplanarak hesaba alınır, faizli bakiye ödendiğinde hesabın borç ve alacağı eşit olur, böylelikle hesap kapanmış olur.

Tasarruf mevduatı çeşitli nedenlerle kapanabilir. Kapanma nedenine göre alacaklanacak hesap farklı olabilir.

Örneğin,

- Mevduat sahibinin, hesabının kapatılarak kalanının kendisine nakden ödenmesini isteme durumunda: Kasa Hesabı
- Hesabın başka şubeye aktarılmasında: Şubeler Cari Hesabı
- Mevduatın zaman aşımına uğraması sonucunda kapatılmasında: Muhtelif Borçlar Hesabı
- Mevduat sahibinin ölümü üzerine, veraset ilamı uyarınca, mirasçılara ödeme yapılmasında: Kasa Hesabı alacaklarıdır.

Örnek:

04.08.2006 tarihinde, bankamız müşterilerinden Öznur ÇELİK Emek Şubesindeki vadesiz tasarruf mevduatı hesabının kapatılarak, faizli tutarın kendisine ödenmesini istiyor. Hesabın kalanı 700 TL'si olup hesaba 85 TL faiz hesaplanıyor.

Not: Banka uygulamasında faiz tahakkuk işlemleri izleyen aybaşında iptal edilmektedir.

Faiz Tahakkuk kaydı:

	04.08.2006		
1	610 TÜRK LİSARIS MEVDUATA VERİLEN FAİZLER (YURT İÇİNDE YERLEŞİK KİŞİ VE KURULUŞLAR) 610 Tsarruf Mevduatına 300 TASARRUF MEVDU (Y.İ.Y GERÇEK KİŞİLER) - VADESİZ ..... Öznur Çelik	85	85
	Öznur Çelik'in vadesiz tasarruf mevduatına faiz tahakkuk kaydının yapılması		
	04.08.2006		
	300 TASARRUF MEVDUATI (Y.İ.Y GERÇEK KİŞİLER) – VADESİZ ..... Öznur Çelik 380 ÖDENECEK VERGİ, RESİM HARÇ VE PRİMLER 380.00 Ödenecek Vergiler 380.002 Menkul Sermaye İradı Gelir Vergisi	12,72	12,72
	Faiz tahakkukunun gelir vergisi ve fon payının ayrılması.		
	/		

Hesabın Kapatılma kaydı:

	04.08.2006		
2	310 TASARRUF MEVDUATI (Y.İ.Y (Y.İ.Y GERÇEK KİŞİLER) - VADELİ ..... Öznur Çelik	772,28	
	010 KASA HESABI		772,28
	Öznur ÇELİK'in tasarruf mevduatı hesabının kapatılarak faizi ile birlikte ödeme yapılması.		
	/		

NOT: Vadeli ya da vadesiz hesapların kapatılmasında aynı hesaplar kullanılır. Ancak vadeli mevduatın faiz bakiyesi üzerinden yenilenmesinde, sadece son kayıttaki Kasa Hesabının yerine Vadeli Mevduat Hesabı yer alır

Vadeli mevduatın vade sonunda kapatılmasında da aynı kayıtlar yapılır. Vadeli mevduat, faizli bakiyesi üzerinden yenilenirse (eski hesabın kapatılıp yeni hesabın açılmasında Kasa Hesabından geçiş yapılmadığı durumlarda) sadece örneğimizde yaptığımız son kayıta; Kasa Hesabının yerine Vadeli Mevduat Hesabı yer alır.

1.13.2. Vadeli Mevduat Hesabının Vadenin Dolmadan Önce Kapatılması

Vadeli bir hesabın vadeyi beklemeden kapatılması hâlinde hesaba vadesiz mevduata uygulanan faiz oranı uygulanır. Bu durumda geçmiş ay veya aylarda gider yazılmış bulunan

faiz miktarı müşteriye verilecek faizden daha fazladır. Bu fazlalık muhasebe kayıtlarında gider olarak görüldüğü için bir gider düzeltme işlemi yapılması gerekir. Daha önce gider yazılmış olan faizin, vadenin bozulması nedeniyle düzeltilmesine ait muhasebe işlemi özellik gösterir.

Aynı ay içinde açılmış bir vadeli hesabın kapatılmasında, daha önce gider yazılan bir faiz olmadığından yapılacak düzeltme kaydı söz konusu olmayacaktır.

- İşlenmiş faiz “360 Faiz ve Gider Reeskontları” hesabında tutuluyorsa aşağıda verilen örnekteki gibi kayıt yapılır;

Örnek:

İkram ULUSOY 20 Ocak 2007’de %50 faiz oranlı 2.500 TL’lık 6 ay vadeli tasarruf mevduatı açtırıyor. Ancak mevduatını 10 Şubat günü çekmek istiyor, mevduata %10 faiz uygulanıyor. Ocak ayında tahakkuk edecek 20 günlük faiz hesaplaması:

Faiz = Anapara x Gün x Faiz oranı

$$365 \times 100$$

$$\text{Faiz} = (2.500 \times 10 \times 50) / (365 \times 100) = 1.250.000 / 36.500 = 34,25 \text{ TL faiz}$$

Ocak ayı sonunda faiz tahakkuk kaydı:

	20.01.2007		
1	610 TÜRK LİRASI MEVDUATA VERİLEN FAİZLER (Y.İ.Y KİŞİ VE KURULUŞLAR) 610.00 Tasarruf Mevduatına	34,25	
	360 FAİZ VE GİDER REESKONTLARI 360.00 Mevduat Faiz Reeskontları İkram ULUSOY’un tasarruf mevduatı hesabına faiz tahakkuk etitirilmesi.		34,25
	/		

20 Şubat tarihinde müşteri hesabı kapatmak istediği için vadeli olarak açtırılan hesap normal mevduat hesabı gibi işlem görür ve 30 günlük (20 Ocak–20 Şubat) mevduat faizi ile birlikte banka tarafından iade edilir. Vadeli hesabın vade ortasında bozulması olayına ise kırık vade denir.

$$\text{Faiz} = (2.500 \times 30 \times 10) / (365 \times 100)$$

$$\text{Faiz} = 500.000 / 36.500$$

$$\text{Faiz} = 20,50 \text{ TL}$$

Ocak ayında tahakkuk eden faiz	=	34,25
Normal mevduat olarak tahakkuk eden faiz	=	- 20,50
İptal edilecek faiz	=	13,75 TL

Hesabın kapatılmasında faiz düzeltilmesi:

	10.02.2007		
2	360 FAİZ VE GİDER REESKONTLARI 360.00 Mevduat Faiz Reeskontları 610 TÜRK LİRASI MEVDUATA VERİ- LEN FAİZLER (Y.İ.Y KİŞİ VE KURULUŞLAR) 610.00 Tasarruf Mevduatına	34,25	13,75
	310 TASARRUF MEVDUATI (YÜRT İÇİNDE YERLEŞİK GERÇEK KİŞİLER) – VADELİ .....İkram ULUSOY		20,50
	Ocak ayında % 50'den tahakkuk ettirilen faizin indirilmesi ve % 10'luk faiz tahakkuk kaydının yapılması.		
	/		

Not: Tekdüzen hesap planında olduğu gibi tasarruf mevduatına verilen faizler de ilgili olduğu mevduatın vadeli ve vadesiz olduğuna göre bölümleniyorsa vadeli mevduata göre yapılan kaydın aynen iptal edilmesi (üzerine çizgi çekilerek), onun yerine vadesiz mevduat için hesaplanan faizin kaydedilmesi gerekecektir. Burada ayrıntıya girmemek için düzeltme şekli iptal şeklinde muhasebeleştirilmemiştir.

**610 TASARRUF MEVDUATA
VERİLEN FAİZLER (Y.İ.Y)**

(31.01.2007)	34,25	13,75	(10.02.2007)

Dönem sonu Kâr ve Zarar Hesabına yansiyacak faiz gideri: $34,25 - 13,75 = 20,50$ TL (Vadesiz Mevduat Faizi)

İkinci kayıttan sonra, yukarıda hesapladığımız 20,50 TL'lık faiz geliri üzerinden Menkul Sermaye İradı Gelir Vergisi kesintisi yapılır ve faizli bakiye ile birlikte müşteriye ödeme yapılarak, ödeme kaydı yapılır.

Hesabın kapatılması ve faizli bakiyenin ödenmesi kaydı:

	10.02.2007		
3	310 TASARRUF MEVDUATI (Y.İ.Y (Y.İ.Y GERÇEK KİŞİLER) - VADELİ ..... Öznur Çelik	2.520,50	
	010 KASA HESABI İkram ULUSOY'un tasarruf mevduatı hesabının kapatılarak faizi ile birlikte ödeme yapılması.		2.520,50
	/		

- ✓ Faiz giderlerini bir kısmı önceki dönemde gider yazılmışsa düzeltilen faiz tutarından önceki döneme ait olanı, yeni dönemde gelir yazılarak düzeltilebilir.

Yukarıdaki vadeli mevduat hesabının 20 Aralık 2006 tarihinde açılmış olduğunu ve 10 Ocak 2007 tarihinde kapatılmış olduğunu varsayarsak, aralık ayı sonunda 10 günlük faiz tahakkuku işlemi aynı olur. Ancak hesabın kapatılmasında faiz düzeltme kaydı ise aşağıdaki gibi olacaktır.

Aralık ayında tahakkuk eden faiz	: 34,25
Aralık ayı vadesiz mevduat faizi	:
$(2.500 \times 10 \times 10) / 36.500$	: <u>6,85</u>
İptal edilecek faiz	: 27,4 TL
Ocak ayı vadesiz mevduat faizi	:
$(2.500 \times 10 \times 10) / 36.500$	: 6,85
Verilecek faiz: $6,85 + 6,85 =$	13,70 TL

	10.01.2007		
2	360 FAİZ VE GİDER REESKONTLARI 360.00 Mevduat Faiz Reeskontları	34,25	
	610 TÜRK LİRASI MEVDUATA VERİLEN FAİZLER (Y.İ.Y KİŞİ VE KUR 610.00 Tasarruf Mevduatına	6,85	
	790 DİĞER FAİZ DIŞI FAALİYET GELİRLERİ 790.07 Geçmiş yıllar giderlerine ait tahsilat		27,40
	310 TASARRUF MEVDUATI (Y.İ.Y GERÇEK KİŞİLER) - VADELİ		13,70
	Vadeli mevduat hesabının vadesinden önce kapatılması dolayısıyla faiz düzeltme kaydı.		
	/		

Bazı bankalar önceki yıl gelirlerine alınmış faiz giderinin düzeltilmesinde iptal edilen faiz giderinin “598 DİĞER ALINAN FAİZLER / 598 Geçmiş Yıllara Ait Mevduat Faizi Tahsilatı” gibi bir hesaba alacak kaydetmektedirler. Ancak, geçmiş döneme ait bir giderin faaliyet kârı bölümünde düzeltilmesi ve cari döneme ait faizlerle birlikte dönemin faiz giderleri ile karşılaştırılması gelir tablosunun gerçeği yansıtması açısından uygun olmamaktadır.

- Banka tahakkuk ettirdiği faizi izleyen ayın başında iptal ediyorsa, bu durumda sadece ödenen faizin ilgili faiz gideri hesabına borç yazılması yeterli olacaktır.

1.13.3. Hesabın Başka Şubeye Nakledilmesi

Müşteriler hesaplarını aynı bankanın bir başka şubesine nakledilmesini talep edebilirler. Bu talebini hesabın bulunduğu şubeye yapabileceği gibi, hesabını aktaracağı şubeye de yapabilir. Müşteri bu aktarma talimatı için, bankaca hazırlanıp bastırılmış olan

talimat mektubunu doldurup imzalayarak verir. Banka bu talep mektubundan sonra, hesabın bulunduğu şubede hesabı kapatarak faizli bakiye, aktarılması istenen şubeye aktarır.

Aktarma yapılan şubede mudi adına yeni bir hesap açılır. Buradan da anlaşıldığı gibi bir şubede hesap kapatma işlemi yapılırken diğer şubede hesap açma işlemi gerçekleştirilir.

Vadeli mevduatın vade sonu itibari ile kapatılmasında ise vadesiz mevduatta olduğu gibi işlem yapılır.

Örnek 1:

Feriha AKDERE, bankamızın Aydınlikevler Şubesi'ne başvurarak, vadesiz tasarruf mevduatı hesabının Sincan Şubesi'ne aktarılmasını istiyor. Talep ettiği anda hesabında 450 TL olup hesaba 23,500 TL faiz hesaplanıyor. Önceki ay sonu itibariyle hesaplanan faiz ise 18,400 TL'dir.(M.S.V.G.V % 15)

Hesabın bulunduğu (Aydınlikevler Şubesi'nin) şubenin faizi tahakkuk kaydı:

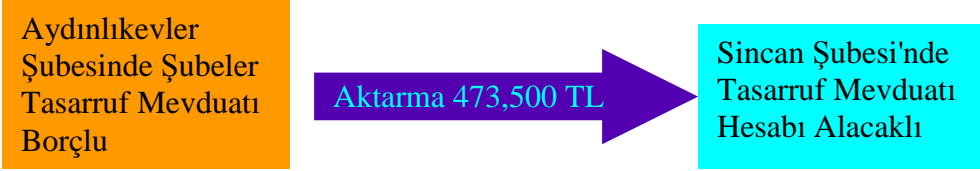
		/		
1	610 TÜRK LİRASI MEVDUATA VERİLEN FAİZLER (Y.İ.Y KİŞİ VE KURULUŞLAR) 610.00 Mevduat Faiz Reeskontları		5,10 18,400	
	360 FAİZ VE GİDER REESKONTLARI 360.00 Mevduat Faiz Reeskontları 300 TASARRUF MEVDUATI (Y.İ.Y GERÇEK KİŞİLER) - VADESİZ .....Feriha Akdere Feriha Akdere'nin hesabının Sincan Şubesi'ne aktarılması gereği faiz tahakkuku			23,500
		/		

Menkul Kıymetler Sermaye İradı Gelir Vergisi kesintisi yapılması

		/		
2	300 TASARRUF MEVDUATI (Y.İ.Y GERÇEK KİŞİLER) – VADESİZ ..... Feriha Akdere 380 ÖDENECEK VERGİ, RESİM HARÇ VE PRİMLER 380.00 Ödenecek Vergiler 380.002 Menkul Sermaye İradı Gelir Vergisi		3,525	3,525
	Faizden gelir vergisi kesintisi yapılması.			
		/		

Hesabın Sincan Şubesi'ne aktarılma kaydı: (Aydınlikevler Şubesi Kaydı):

	/			
3	300 TASARRUF MEVDUATI (Y.İ.Y GERÇEK KİŞİLER) – VADESİZ ..... Feriha Akdere 290 ŞUBELER CARİ HESABI Sincan Şubesi	473,500		473,500
	Hesabın Sincan Şubesi'ne aktarılması.			
	/			

Hesabın aktarıldığı şubenin (Sincan Şubesi'nin) kaydı.

	/			
1	290 ŞUBELER CARİ HESABI Aydınlikevler Şubesi 300 TASARRUF MEVDUATI (Y.İ.Y GERÇEK KİŞİLER) – VADESİZ ..... Feriha Akdere	473,500		473,500
	Hesabın Sincan Şubesi'ne aktarılması.			
	/			

Örnek 2:

Bankamız Kayseri Şubesi'nde 3 ay vadeli sabit faiz oranlı tasarruf mevduatı olan Ulvi ULUSOY 900 TL'lik hesabını, Sivas Şubemize aktarmak istiyor. Hesap aktarma talimat mektubunu doldurup imzalıyor. Kayseri Şubesi'nde hesaba o ana kadar hesaplanmış faiz tutarı “360 FAİZ VE GİDER REESKONTLARI” hesabına yazılmış gider tutarı 1.050 TL'dir. Müşterinin isteği yerine getiriliyor ve aktarma işlemi gerçekleştiriliyor.

- Hesabın bulunduğu şubenin kaydını yapınız.
- Hesabın aktarıldığı şubenin kaydını yapınız.

a) Hasabın bulunduğu şubenin (Kayseri Şubesi'nin) muhasebe kaydı:

	/			
1	300 TASARRUF MEVDUATI (Y.İ.Y GERÇEK KİŞİLER) – VADESİZ ..... Ulvi ULUSOY 360 FAİZ VE GİDER REESKONTLARI 360.00 Mevduat Faiz Reeskontları 290 ŞUBELER CARİ HESABI (Sivas Şubesi)	900 1.050		1.950
	Hesabın Sivas Şubesi'ne aktarılması.			
	/			

b) Hasabın aktarıldığı şubenin (Sincan Şubesi'nin) muhasebe kaydı:

	/			
1	290 ŞUBELER CARİ HESABI (Kayseri Şubesi) 300 TASARRUF MEVDUATI (Y.İ.Y GERÇEK KİŞİLER) – VADESİZ ..... Ulvi ULUSOY 360 FAİZ VE GİDER REESKONTLAR 360.00 Mevduat Faiz Reeskontları	1.950	900 1.050	
	Kayseri Şubesi'nden aktarılan Ulvi ULUSOY' un hesabı.			
	/			

Kayseri Şubesi hesaba sadece aktarma tarihinden vade sonuna kadar olan faizi tahakkuk ettirerek gider yazmıştır. Sivas Şubesi de kendi şubesinde hesabın kaldığı süreye düşen faizi gider yazacaktır.

1.13.4. Hesap Sahibinin Ölümü

Hesap sahibinin ölümü ile beraber banka ile mevduat sahibi arasındaki ilişki sona ermez, değişime uğrar.

Hesaptaki para üzerinde tasarruf yetkisi kanun gereğince mevduat sahibinin mirasçılara intikal eder. Bu durumda banka ile mirasçılar arasında kendiliğinden iştirak halinde mevduat ilişkisi kurulur. Mirasçılar mevduat hesabı üzerinde elbirliği mülkiyeti hükümlerine göre tasarruf edebileceklerdir. Mirasçılık sıfatının ispatı sulh mahkemesinden alınacak bir mirasçılık belgesi ile mümkün olacaktır.

Ölüm, kişinin mevduat hesabı üzerindeki işlem yapma yetkisini doğal olarak sona erdirecek ve mevduat sahibi tarafından önceden bankaya verilmiş olan ödeme ve havale

talimatları hükümsüz hale gelecektir. Mevduat sahibinin ölümü ile beraber tasarruf yetkisi mirasçılara etki ettiğinden ölüm olayının bildirilmesi ile beraber banka tarafından üçüncü kişilere herhangi bir ödeme yapılamaz. Bankanın durumdan habersiz yaptığı ödemeler geçerli sayılır.

İştirak halinde mevduat hesaplarında ortaklardan birinin ölmesi, ortak sayısının artması dışında hukuki durumda önemli bir değişiklik meydana getirmez. Müşterek mevduat ilişkisinde ise ortaklardan her biri tek başına işlem yapma yetkisine sahip olduklarından diğer ortaklar hesap üzerinde işlem yapılmaya devam edeceklerdir.

Bu durumu önleyebilmek için bu kişinin mirasçıları tarafından bankaya bildirimde bulunulması ve banka tarafından da hesaba bloke koyulması gerekmektedir. Daha sonradan müşterek mevduat sahiplerine payları oranında ödeme yapılmalıdır.

Mevduat sahibinin ölümü hesaptan işlem yapma yetkisi tanıdığı kişilerin işlem yetkisini de sona erdirir, bu husus vekâlet sözleşmesi açısından iki istisna dışında vekâlet açısından da aynı sonucu doğuracaktır. Bu istisnalar, işin niteliğinin vekâletin devamını gerektirmesi ve sözleşme ile müvekkilin ölümüne rağmen vekâletin devam edeceğinin kabul edilmesidir.

Hesap sahibinin ölüm tarihine kadar işleyen faiz ölen adına, ölüm tarihi ile hesabın kapanış tarihi arasındaki süreye düşen faiz ise mirasçılar adına tahakkuk eder. Buna göre mirasçılar Veraset ve İntikal Vergisi Beynamesi vermişlerse mevduat kalanı ve faiz mirasçılara Veraset İmakıroati oranlara göre paylaştırılarak ödenir.

Muhasebe kayıtları tıpkı örneğimizdeki gibi olacaktır. Veraset ve İntikal Beynamesi henüz verilmemişse ödeme yine yapılır, ancak mevduat ve ölüm tarihine kadar olan faiz toplamı üzerinden kanundaki oranda kesinti yapılarak “380 ÖDENECEK VERGİ RESİM HARÇ VE PRİMLER/ 380.009 Veraset ve İntikal Vergisi” hesabına alınır ve hesaptan ilgili vergi dairesine yatırılır.

1.13.5. Bankanın Mevduat Kabul İzninin Kaldırılması

Bankalar kanunu bankaların mali bünyelerinin sağlam olmasını sağlamak ve banka kaynaklarının usulsüz şekilde suiistimal edilmesini önlemek amacı ile çeşitli düzenlemeler getirmiştir. Bu kapsamda bankanın mevduat kabul yetkisinin kaldırılması veya yönetimin fona devredilmesi sayılabilir. Bankanın fona devredilmesi sonucunda mevduat kabul yetkisi de kaldırılmakta ve zorunlu olarak banka ile mevduat sahibi arasında mevduat ilişkisi de sona erer.

Bu safhadan sonra mevduat sahibinin hesaptaki parayı çekmesi mümkün olmadığı gibi hesabın kapatılması talebinin kabul edilmesi de söz konusu olmayacaktır. Aynı şekilde, hesaptaki paranın tahsili talebi ile banka aleyhine icra takibi yapılması ya da dava açılması olanağı da mevcut değildir. Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu, yönetimi ve denetimi kendisine intikal eden bankadaki sigortalı mevduatı, doğrudan ya da ilan edeceği başka bir banka aracılığı ile ödeyerek, mevduat sahipleri yerine bankanın doğrudan doğruya iflasını isteyecektir.

1.13.6. Zaman Aşımı

Bank. K.m.10/4' e göre, "Bankalar nezdindeki her türlü mevduat, emanet ve alacaklardan en son talep, işlem veya müdiin herhangi bir şekilde yazılı talimatı tarihinden başlayarak 10 (on) yıl içinde aranmayanlar zaman aşımına tabidir. Zaman aşımına uğrayan mevduat, emanet ve alacaklar Fon Kurulunca belirlenir." Zaman aşımına uğrayan her türlü mevduat, katılım fonu, emanet ve alacaklar banka tarafından hak sahibine ulaşılamaması hâlinde, yapılacak ilanı müteakiben Fona (Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu) gelir kaydedilir.

Bu maddenin uygulanması ile ilgili usul ve esaslar kurulca belirlenir.

1.14. Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu (TMSF)

Fon, 5411 sayılı kanun ve ilgili diğer mevzuat ile verilen yetkiler çerçevesinde tasarruf sahiplerinin hak ve menfaatlerinin korunması amacıyla kurulmuştur. Mevduatın ve katılım fonlarının sigorta edilmesi, Fon bankalarının yönetilmesi, mali bünyelerinin güçlendirilmesi, yeniden yapılandırılması, devri, birleştirilmesi, satışı, tasfiyesi, Fon alacaklarının takip ve tahsili işlemlerinin yürütülmesi ve sonuçlandırılması, Fon varlık ve kaynaklarının idare edilmesi ve Kanunla verilen diğer görevlerin ifası için kurulmuş olup kamu tüzel kişiliğini haiz, idari ve mali özerkliğe sahip bir kuruluştur.

1.14.1. Mevduatın ve Katılım Fonunun Sigortalanması

(1) Türkiye'de faaliyet gösteren bir kredi kuruluşunun yurt içi şubelerinde gerçek kişiler adına açılmış olan ve münhasıran (yalnız, özellikle) çek keşide edilmesi dışında ticari işlemlere konu olmayan Türk Lirası, döviz ve kıymetli maden cinsinden,

a) Tasarruf mevduatı hesaplarının anaparaları ile bu hesaplara ilişkin faiz reeskontları toplamının,

b) Katılma hesapları birim hesap değerlerinin ve özel cari hesapların her bir gerçek kişi için 50.000 TL'ye kadar olan kısmı sigorta kapsamındadır.

(2) Birinci fıkradaki sınır içinde kalsa dahi,

a) Hesap sahiplerine Fon tarafından ödeme yapılacak mevduat bankasının faaliyet izninin kaldırıldığı tarih itibarıyla mevduat hesaplarına tahakkuk ettirdiği faizlerin, mevduat toplamları en yüksek beş mevduat bankasınca uygulanan faiz oranlarının ortalaması ile bu bankaca kamuya ilan edilen ve Merkez Bankasına bildirilen azami faiz oranları üzerinden hesaplanacak tutarları aşan kısmı,

b) Hesap sahiplerine Fon tarafından ödeme yapılacak katılım bankasının faaliyet izninin kaldırıldığı tarih itibarıyla katılma hesaplarına tahakkuk ettirdiği kâr paylarının, katılım fonu toplamları en yüksek üç katılım bankasınca uygulanan kâr payları ortalaması üzerinden hesaplanacak tutarları aşan kısmı sigorta kapsamında değildir.

Sigorta Kapsamı Dışında Kalan Mevduat ve Katılım Fonu

Aşağıda belirtilen mevduat ve katılım fonları sigortaya tabi değildir.

a) İlgili kredi kuruluşunun hâkim ortakları ile bunların ana, baba, eş ve velayet altındaki çocuklarına ait mevduat ve katılım fonu ile diğer hesaplar.

b) İlgili kredi kuruluşunun yönetim veya müdürler kurulu başkan ve üyeleri, genel müdür ve yardımcıları ile bunların ana, baba, eş ve velayet altındaki çocuklarına ait mevduat ve katılım fonu ile diğer hesaplar.

c) 26.9.2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun 282. maddesindeki suçtan kaynaklanan mal varlığı değerleri kapsamına giren mevduat ve katılım fonu ile diğer hesaplar.

ç) Türkiye'de münhasıran kıyı bankacılığı faaliyeti göstermek üzere kurulan kredi kuruluşlarında bulunan mevduat ve katılım fonları.

Sigortalı Mevduat veya Katılım Fonunun Ödenmesi

Sigorta kapsamında ödemeler, Yeni Türk Lirası olarak yapılır. Döviz cinsinden hesapların Yeni Türk Lirası karşılıkları, kredi kuruluşunun faaliyet izninin kaldırıldığı tarihteki Merkez Bankası döviz alış kurları esas alınarak belirlenir. Altın cinsinden hesapların Yeni Türk Lirası karşılıkları ise, kredi kuruluşunun faaliyet izninin kaldırıldığı tarihteki İstanbul Altın Borsası seans kapanış fiyatına ve Merkez Bankası döviz alış kurlarına göre belirlenir.

1.14.2. Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu'nun Görev ve Yetkileri, Kaynakları

Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu'nun görev ve yetkilerinden bazıları şöyledir:

- Bankalardaki tasarruf mevduatını sigorta etmek, sigorta kapsamındaki mevduatı izlemek, fon mevcudunu yönetmek ve değerlendirmek,
- Bankacılık işlemleri yapma ve/veya mevduat kabul etme izni kaldırılan bankaların, yönetim ve denetimini üstlenmek, mevduat sahiplerine sigorta kapsamında bulunan mevduatı doğrudan veya ilan edeceği bir banka aracılığı ile ödemek.
- Hisseleri kısmen veya tamamen kendisine intikal eden bankaların mali bünyelerinin güçlendirilmesi, yeniden yapılandırılması, devri, satışı veya tasfiyesi ile ilgili çalışmaları yapmak.

Fonun gelir kaynaklarından bazıları aşağıda belirtilmiştir:

- Mevduat sigorta primleri,
- Zaman aşımına uğrayan mevduat, emanet ve alacaklar,

- Kuruluş izni verilen bankaların kurucularının asgari sermayenin yüzde onu tutarında Fona yatıracakları sisteme giriş payları.

Olağanüstü hallerde Fon, Hazine Müsteşarlığından izin almak kaydıyla borçlanabileceği gibi ihtiyaç duyulduğunda Hazine Müsteşarlığı'nca Fona borç verilmek üzere özel tertip Devlet İç Borçlanma Senedi ihraç edilebilir.

1.14.3. Bankaların Yasal Zorunluluk Kapsamında Mevduat İçin Ayırmak Zorunda Oldukları Karşılıklar

Olağanüstü mevduat çekilişlerinde kullanılmak üzere bankalar topladıkları mevduatın (tasarruf - ticari ayırımı olmaksızın) belirli bir oranında T.C. Merkez Bankası nezdinde nakden Zorunlu Karşılık ve Disponibilite (kolayca nakde dönebilecek) değer bulundurmaları zorundadırlar.

Zorunlu karşılık ve umumi disponibilite (hazır para) oranları aşağıdaki gibidir:

Zorunlu Karşılık Oranı ,Umumi Disponibilite Oranı;

- Türk Lirası Yükümlülüklerde %6 +%4
- Yabancı Para Yükümlülüklerde %11+ %1

Bankalar TL üzerinden topladıkları her 100 birimlik mevduatın 10 birimlik kısmını, her döviz cinsi üzerinden topladıkları 100 birimlik mevduatın 12 birimlik kısmını TCMB nezdinde nakit veya kıymet olarak tutarlar.

Diğer taraftan bankalar, yurt içi şubelerinde gerçek kişiler tarafından açılmış olan Türk Lirası cinsinden tasarruf mevduatı ile tasarruf mevduatı niteliğine sahip altın depo ve döviz tevdiat hesapları toplamı üzerinden üçer aylık dönemler itibarıyla, bilanço kalemlerindeki çeşitli rasyolara göre değişen oranlarda (Onbinde 12,5 ile Onbinde 25,5 arasında) Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu'na mevduat sigorta primi öderler.

3.7.2003 tarihli Resmi Gazete'de yayınlanan Bakanlar Kurulu Kararı ile 5.7.2004 tarihinde mevduat güvencesi 50 milyar TL (50 bin TL) ile sınırlandırılmıştır.

- **Bir Kişinin Birden Fazla Bankada Tasarruf Mevduatının Olması Durumunda Mevduat Güvencesinin Kapsadığı Tutarın Hesaplanması**

Mevduat güvencesi tutarı her bir banka için ayrı ayrı hesaplanır.

Örneğin: Ali CAN adlı şahsın A Bankasında 70.000 TL'si, B Bankasında ise 130.000 TL tasarruf mevduatı varsa, A Bankasındaki mevduatının tamamı ve B Bankasındaki mevduatının da 50.000TL'lik kısmı güvence kapsamındadır.

- **Bir Kişinin Aynı Bankanın Birden Fazla Şubesinde Tasarruf Mevduatının Olması Durumunda Mevduat Güvencesinin Kapsadığı Tutarın Hesaplanması**

Aynı bankanın farklı şubelerindeki mevduatların toplamının 50.000 TL kadar olan kısmı güvence kapsamındadır.

Örneğin: Ali CAN adlı şahsın A Bankasının A1 şubesinde 160.000 TL ve A2 Şubesinde 30.000 TL tutarında tasarruf mevduatı varsa, toplam mevduat tutarı olan 190.000 TL'nin yalnızca 50.000 TL'lik kısmı güvence kapsamındadır.

➤ **Müşterek Hesaplardaki Mevduat, Mevduat Güvencesinden Nasıl Yararlanacaktır**

Müşterek tasarruf mevduatı hesaplarında güvence tutarı, hesaba ortak olanların her biri için ayrı ayrı geçerli olacaktır.

Örneğin: A ve B kişinin Y bankasındaki müşterek hesaplarında 250 bin TL'sinin bulunduğunu ve her birinin müşterek hesap üzerinde eşit paya sahip olduğunu varsayalım. Bu durumda, A ve B kişilerinin müşterek hesaptaki payları olan 125 bin TL'lik tutarların her birinin yalnızca 50 bin TL'lik kısımları güvence kapsamındadır.

Diğer taraftan, müşterek hesap sahibi gerçek kişilerin, aynı bankada başka hesapları da bulunmakta ise güvence tutarı, ortak hesaptaki tutar ile diğer hesaplarındaki tutarların toplamının 50 bin TL'lik kısmı için geçerli olacaktır.

➤ **Veli ya da Vasi Tarafından Reşit Olmayan (18 Yaşından Küçük) veya Vesayet Altındaki Kişiler Adına Açılmış Tasarruf Mevduatı Hesapları Mevduat Güvencesinden Yararlanmaları**

Bu hesaplar da güvence kapsamındadır.

Veli ya da vasinin aynı bankada kendisine ait başka bir tasarruf mevduatı hesabı var ise velinin / vasinin kendi hesabı da ayrıca güvence kapsamındadır. Küçük ile veli mevduat güvence tutarından ayrı ayrı yararlanır. Örneğin, 18 yaşının altındaki Ayşe Ülkü'ye 120 bin TL tutarında hesap açılmış olsun. Aynı şubede Ayşe Ülkü'nün velisi olan Alper Ülkü için de 25 bin TL tutarında ayrı bir hesap mevcut olsun. Bu durumda Ayşe Ülkü'nün 120 bin TL'lik mevduatının 50 bin TL'lik kısmı ile Ayşe'nin velisi olan Alper'in mevduat tutarının tamamı (güvence sınırının altında kalacağı için) güvenceden yararlanacaktır.

➤ **Tasarruf Mevduatı Hesaplarına Tahakkuk Eden Faizlerin Güvencesi**

Güvence tutarı, anapara ile birlikte hesaba tahakkuk eden faizleri de kapsamaktadır. Bir başka ifade ile hesaptaki anapara ve hesaba tahakkuk eden faizin toplamının 50 bin TL tutarındaki kısmı güvence kapsamındadır.

Ancak, bankanın bankacılık işlemleri yapma ve mevduat kabul izninin kaldırıldığı tarih itibariyle mevduat hesaplarına tahakkuk ettirdiği faizlerin, söz konusu tarih itibariyle mevduat toplamları en yüksek beş bankaca uygulanan faiz oranları ortalaması ile bankaca T. C. Merkez Bankası'na bildirilen azami faiz oranları üzerinden hesaplanacak tutarları aşan kısmı mevduat güvencesi sınırları dâhilinde olsa bile mevduat sigortası kapsamında olmayacaktır.

➤ **Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu Tarafından Yapılacak Ödemelerde Döviz Tevdiat ve Altın Depo Hesaplarına Uygulanacak Kur Ve Hesaplama Biçimi**

Sigorta kapsamında ödemeler Türk Lirası olarak yapılır.

Döviz tevdiat hesaplarının Türk Lirası karşılıkları, Fona devredilen bankanın bankacılık işlemleri yapma ve mevduat kabul etme izninin kaldırıldığı tarihte geçerli olan T. C. Merkez Bankası döviz alış kuru esas alınarak hesaplanır.

Altın depo hesaplarının Türk Lirası karşılığı ise Fon'a devredilen bankanın bankacılık işlemleri yapma ve mevduat kabul izninin kaldırıldığı tarihte İstanbul Altın Borsası seans kapanış fiyatına ve T. C. Merkez Bankası döviz alış kurlarına göre belirlenir.

1.15. Hesap Ekstresi Alma

Kredi kartlarının hesap ekstresi ve varsa ek kartların hesap ekstreleri, her ay müşterinin tercihine bağlı olarak,

- Posta adresine,
- Elektronik posta (e-mail) adresine,
- Cep telefonuna SMS olarak gönderilir.

1.15.1. Faksla Bakiye Bilgisi Alma

Müşteri Siciline bağlı bütün hesapların veya tek bir hesabınızın bakiye bilgilerini faksla alabilir. Faksla bilgi almak için, fakslı bir telefondan aranmalıdır.

- Ana menüden, fakslı işlemler menüsüne girmek için “4”e basılır.
- Bakiye bilgisi almak için “1”e basılır.
- Müşteri siciline bağlı hesaplarının bakiyelerini almak için “1”e basar. 8 haneli sicil numaranızı ve 4 haneli sicil şifresini girer.
- Bir aracı kurumdaki hesabın bakiyesini almak için “2”ye basılır. 4 haneli aracı kurum Alo Takas kodu girilir. Sonra hesap numarası ve 4 haneli aracı kurum şifresi birlikte girilir ve 3 saniye beklenir (örneğin, hesap numaranız 134 ve şifreniz 1555 ise, sisteme, 1341555 olarak girilmelidir.)
- Telefonu kapatmadan önce faksınızın Start tuşuna basınız. mesajından sonra faksın “Start” tuşuna basılır ve telefon kapatılır. (Şekil 1.1)

Gönderilecek faksın içeriği aşağıdadır:

Sicil no ve adı : 12340055 Ahmet Ayhan		Tarih: GG/AA/YYYY Saat: SS: DD
Aracı kurum kodu ve adı: 0020 ASLI YATIRIM MENKUL KIYMETLER Hesap no : 0058 Hesap niteliği : Müşterek Hesap durumu : A BANKASI tarafından geçici olarak durdurulmuş. Hesap ortak sayısı : 3 İsimleri: Ali Gürbüz Ayşe Kanat Ahmet Ayhan		
ALO TAKAS HİSSE KODU	HİSSE ADI	GRUP
0003	B BANK	E
Yatırımcı blokeli bakiye: 9,000 adet Aracı kurum blokeli bakiye: 10,000 adet Genel kurul blokeli bakiye: 5,000 adet		
0100	ADA HOLDİNG	E
Serbest bakiye : 400 adet Yatırımcı blokeli bakiye : 600 adet Aracı kurum blokeli bakiye : 500 adet		

Şekil 1.1: Faksla alınan Müşterek Hesap bakiye bilgisi faks belgesi

UYGULAMA FAALİYETİ

Tasarruf Mevduatı ile ilgili öğrendiklerinizi pekiştirmek amacı ile aşağıdaki uygulamaları dikkatli bir şekilde yapınız.

İşlem Basamakları	Öneriler (İşlemin Yapılmasına İlişkin Öneriler)
➤ Mevduat hesabı açınız.	➤ Kendi geliştireceğiniz bir örnek üzerinden işlemleri gerçekleştiriniz.
➤ Hesaba para yatırınız.	➤ Bu işlem için bir banka şubesine
➤ Hesaptan para çekiniz.	➤ Mevduat hesabından para çekme işlemlerinin nasıl yapıldığını, yine banka şubesinden öğrenebilirsiniz.
➤ Mevduat hesabı ile ilgili havale işlemleri yapınız.	➤ Mevduat hesabı ile ilgili havale işlemleri nelerdir ve nasıl yapılır? İnternette herhangi bir banka sitesine girerek ya da yakınınızdaki bir banka şubesine giderek öğrenebilirsiniz.
➤ Mevduat hesabını kapatınız.	➤ Mevduat hesabının kapatılma şartlarını, yakınınızdaki bir banka şubesine giderek öğrenebileceğiniz gibi, internette de araştırabilirsiniz.
➤ Hesap ekstesi olarak müşteriye teslim ediniz.	➤ Tasarruf mevduatı olan bir yakınınızın hesap ekstesini inceleyebilirsiniz.
➤ Hesap için otomatik ödeme talimatı alarak hesaba işleyiniz.	➤ Mevduat hesaplarında otomatik ödeme talimatı nasıl verilir? Banka bunun için ne gibi işlemler yapar? Bir banka şubesine giderek öğrenebilirsiniz.

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

OBJEKTİF TESTLER (ÖLÇME SORULARI)

Bu faaliyet sonucunda kazandığınız bilgi ve becerileri aşağıda verilen soruları cevaplayarak belirleyiniz.

1. Mevduat kaydının izlenmesinde, aşağıdakilerden hangi hesap ismi kullanılmaz?
  - A) Mevduat Hesapları
  - B) Borçlu Cari Hesaplar
  - C) Alacaklı Cari Hesaplar
  - D) Tevdiat Hesapları
2. Gerçek kişilerin tasarruf ehliyeti sahibi olması için aşağıdakilerden hangisi gerekmez?
  - A) Evli olması
  - B) Reşit olması
  - C) Mümeyyiz olması
  - D) Mahcur (kısıtlı) olmaması
3. 18 yaşından küçük olmasına rağmen hangi durumda kişiler kanunen reşit olabilirler?
  - A) 15 yaşını dolduran erkek veya 14 yaşını dolduran kadın, hakim kararı ile reşit olabilir.
  - B) 18 yaşından küçük, ancak üniversitede okuyanlar reşit olabilir.
  - C) Anne ve babası ölmüş olanlar 18 yaşından küçük olmasına rağmen reşit sayılırlar.
  - D) 18 yaşından küçük, bir yerde sigortalı olarak çalışanlar reşit sayılırlar.
4. Tasarruf yetkisine göre mevduatlar aşağıdakilerden hangisidir?
  - A) İhbarlı ve Birikimli Mevduat
  - B) Yurt İçinde Yerleşik ve Yurt Dışında Yerleşik Mevduatlar
  - C) Bireysel Mevduat ve Birlikte Mevduat
  - D) Sabit Faiz Oranlı Mevduat, Değişken Faiz Oranlı Mevduat
5. Hesaba para yatırılması durumunda, banka hangi fişi düzenler?
  - A) Kasa Tediye Fişi
  - B) Mahsup Fiş
  - C) Kasa Mahsup Fiş
  - D) Kasa Tahsil Fişi
6. Kendi adınıza bankada Tasarruf Mevduatı açmanız durumunda Borçlu hesap 010 Kasa Hesabı olur, Alacaklı hesap aşağıdakilerden hangisidir?
  - A) 290 Şubeler Cari Hesabı
  - B) 116 Kısa Vadeli Açık Diğer Krediler
  - C) 300 Tasarruf Meduatı (Y.İ.Y) Vadesiz
  - D) 360 Faiz ve Gider Reeskontları

DEĞERLENDİRME

Ölçme değerlendirme sorularını cevapladıktan sonra modül sonundaki cevap anahtarı ile karşılaştırınız. Cevaplarınız doğru ise bir sonraki faaliyete geçiniz. Eksikleriniz var ise faaliyete dönerek tamamlayınız.

ÖĞRENME FAALİYETİ-2

AMAÇ

Bu öğrenme faaliyeti ile ticari mevduata ilişkin işlemleri sırası ile yapabileceksiniz.

ARAŞTIRMA

Bu öğrenme faaliyeti öncesinde yapmanız gereken araştırma faaliyetleri şunlardır:

1. Hangi kişilerin ticari mevduat hesabı açtıklarını internette araştırınız.
2. Bankaların ticari mevduat sahiplerine verdikleri hizmetleri internette araştırınız.

2. TİCARİ MEVDUAT

Gerçek kişilerin ticari işletmeleri, her çeşit ortaklık, kamu iktisadi teşebbüsleri ve bunlara bağlı müessese ve bağlı ortaklıklara, Genel ve Katma bütçeli kuruluşlara, yerel yönetimlerin ticari işletmelerine, döner sermayeli kuruluşlara, vakıf, dernek, sendika, birlik ve mesleki kuruluşların kurdukları ya da katıldıkları ticari işletmelere, sigorta şirketlerine açılan mevduat hesaplarına ticari mevduat denir.

Mevduat güvencesi düzenlemelerinde Ticari Mevduat hiçbir zaman güvence kapsamına alınmamışken Tasarruf Mevduatı, mevduat güvencesi kapsamındadır.

Şahısların ticari işletmeleri için açılan hesaplar da ticari nitelikli olduğundan mevduat güvencesi kapsamı dışındadır. Örneğin, ANGIN Ticaret, Ayla ANGIN adına açılan hesap gerçek kişinin ticari işletmesi için açılmıştır. Bu nedenle ticari hesap türünde yer alacağından mevduat güvencesinden yararlanamayacaktır.

Ticari mevduata ilişkin işlemlerin büyük bir bölümünün muhasebeleştirilmesi tasarruf mevduatında olduğu gibidir. Örneğin, hesabın açılması, hesaba faiz tahakkuk ettirilmesi gibi işlemlerin muhasebeleştirilmesi tasarruf mevduatında olduğu gibidir.

Ticari mevduatın, paranın yönetilmesi için açılmasından dolayı hesaptan yapılan ödemelerde yoğun olarak çek kullanılması uygulamasını getirmiştir. Çek kullanımı tasarruf mevduatında da mümkündür, ancak uygulaması ticari mevduattaki kadar yaygın değildir.

Çeklerle ilgili verilecek örneklerdeki muhasebeleştirme işlemleri, çok yaygın olmamasına rağmen tasarruf mevduatı sahiplerine verilen çekler için de geçerlidir.

3167 sayılı Çekle Ödemelerin Düzenlenmesi ve Çek Hamilinin Korunması Hakkında Kanun uyarınca sadece bankalar çek bastırabilir. Diğer kişi ve kuruluşlar çek karnesi bastırıp kullanamazlar.

Çek karnesinin baskı şekline ilişkin esaslar BDDK'nın görüşü alınarak T.C Merkez Bankası tarafından belirlenir.

Bankalar, çek karnelerinin her yaprağına çekle işleyen hesabın bulunduğu şubenin adını ve hesap sahibinin hesap numarasını yazmak zorundadırlar.

Bankalar, çek karnesi verdikleri müşterinin açık kimlik ve adreslerini ve vergi numaralarını T.C Merkez Bankasına bildirirler.

2.1. Çek Karnesinin Şubelerce Teslim Alınması

Banka Genel Müdürlüğü tarafınca bastırılan çek karneleri şubelere gönderildiğinde maliyet bedelleri üzerinden stoka alınır.

Örnek: Şubenin talebi üzerine banka genel müdürlüğün levazım müdürlüğü tarafından çek karnesi gönderiliyor ve maliyet bedeli olan 950 TL şubenin hesabına borç yazılıyor.

Şubenin muhasebe kaydı aşağıdaki gibi olacaktır.

		...../.....		
1	270 AYNİYAT MEVCUTLARI 270.02 Çek Karneleri 290 ŞUBELER CARİ HESABI		950	950
	Merkez şubeden çek karnelerinin gelmesi.			
		...../.....		

2.2. Müşteriye Çek Karnesi Verilmesi

Çek karnesi isteyen müşteri hakkında gerekli araştırma yapıldıktan sonra, uygun görüldüğü takdirde, banka şubesinin adı ve müşterinin hesap numarası çek karnesinin her bir

sayfasına yızılır. Müşteriye çek karnesini aldığına dair, bir makbuz imzalatılarak çek karnesi kendisine teslim edilir.

Verilen çek karnesinin bedeli müşteriden nakten veya hesaben alınıyorsa çek bedeli olarak alınan tutar ile çek karnesinin maliyet bedeli arasındaki fark “banka lehine alınmış para” olarak kabul edilerek Banka ve Sigorta Muameleleri vergisine tabi tutulur.

Örnek:

Ticari mevduat sahibi Ayla ANGIN’ın talebi üzerine kendisine çek karnesi veriliyor ve çek karnesi bedeli olarak 50 TL ve BSMV (Banka ve Sigorta Muameleleri Vergisi) nakten alınıyor. Çek karnesinin maliyet bedeli 45 TL’dir. (BSMV %5)

	...../.....			
1	010 KASA HESABI		52,5	
	270 AYNİYAT MEVCUTLARI			45,0
	270.02 Çek Karneleri			
	790 DİĞER FAİZ DIŞI FAALİYET GELİRLERİ			5,0
	380 ÖDENECEK VERGİ, RESİM, HARÇ VE PRİMLER			2,5
	380 Banka ve Sigorta Muameleleri Vergisi			
	Müşteri Ayla ANGIN’a çek defteri verilmesi.			
	...../.....			

Çek karneleri müşteriye bedelsiz olarak verilirse maliyeti gider yazılır.

Örneğimizdeki çek karnesinin bedelsiz olarak verildiğini düşünürsek, muhasebe kaydı aşağıdaki gibi olacaktır.

	...../.....			
1	880 DİĞER İŞLETME GİDERLERİ		45	
	880.06 Basılı Kâğıt ve Kırtasiye Giderleri			45
	270 AYNİYAT MEVCUTLARI			
	270.02 Çek Karneleri			
	Müşteri Ayla ANGIN’a bedelsiz çek defteri verilmesi.			
	...../.....			

2.3. Müşteri Tarafından Keşide Edilen Çeklerin Ödenmesi

Ticari Mevduat sahibi müşterinin, şubedeki hesabı üzerine keşide ettiği çekler, hesabın bulunduğu şubeye, bankanın bir başka şubesine veya başka bir bankaya ibraz edilebilir.

2.3.1. Çekin Hesabın Bulunduğu Şubeye İbraz Edilmesi

Ticari Mevduat sahibi müşteri tarafından keşide edilen çek, kendisi veya emrine çek düzenlenen kişi tarafından, Şubeye ibraz edildiğinde çek üzerinde gerekli inceleme yapıldıktan ve hesabın kalan tutarının çek bedelini karşılamaya yeterli olduğu da görüldükten sonra, kimlik tespiti yapılır ve çek bedeli müşteriye ya da çek lehdarına ödenir. Ödeme miktarı müşterinin hesabına borç yazılır. Eğer müşterinin hesabında kalan tutar çek bedelinin bir kısmını karşılıyorsa, hesapta kalan miktar ödenir.

Örnek: Bankamız Kızılay şubesinde ticari mevduat hesabı bulunan Tuna ANGIN'ın keşide ettiği 500 TL'lik çekin tutarı çek lehdarına ödeniyor. Muhasebe kaydı aşağıdaki gibi olacaktır.

		...../.....			
1	304 TİCARİ VE DİĞER KURULUŞLAR MEVDUATI (Y.İ.Y) – VADESİZ 304.20 Gerçek Kişilerin Ticari İşlemleri .....Tuna ANGIN 010 KASA		500		500
	Müşteri Tuna ANGIN'ın çek keşide miktarının ödenmesi.				
		...../.....			

2.3.2. Çekin Bankanın Bir Başka Şubesine İbraz Edilmesi

Çekler, hesabın bulunduğu şubeden başka bir şubeye tevdi edilirse (verilirse); bilgisayar sisteminde (on- line) müşterinin hesabına girilerek, karşılığının olup olmadığına bakılır, karşılık varsa ödeme yapılır. Ödeme yapıldığında, ödemenin yapıldığı şubenin, mevduatın bulunduğu şubenin ve hesaplama merkezinin kayıtları aynı anda ağ bağlantısı aracılığı ile gerçekleştirilir.

Eğer on-line sistemi dışında işlem yapılacak olursa, çekin ibraz edildiği şube tarafından, hesabın bulunduğu şubeden hesap kalanının çek tutarını karşılamaya yeterli kalan olup olmadığı sorulur. Bu işleme “provizyon alma” denir. Provizyon alınan çekin tutarı çekin lehdarına ödenir.

Örnek: Bankamız Etimesgut Şubesi'ne Oğuz ASLANPINAR, Sivas Şubesi'ndeki Furkan BÜLBÜL hesabı üzerine çekilmiş 5.000 TL'lik çeki ibraz ederek ödenmesini istiyor. Müşterinin hesabında yeterli tutarın bulunduğu tespit ediliyor ve ödeme yapılıyor.

Etimesgut Şubesi'nin kaydı:

		...../.....			
1	290 ŞUBELER CARİ HESABI (Sivas Şubesi) 010 KASA		5.000		5.000
	Oğuz ASLANPINAR'ın çek ibrazı.				
		...../.....			

Sivas Şubesi'nin kaydı:

		...../.....			
1	304 TİCARİ VE DİĞER KURULUŞLAR MEVDUATI (Y.İ.Y) – VADESİZ 304.20 Gerçek Kişilerin Ticari İşlemleri ..... Furkan BÜLBÜL 290 ŞUBELER CARİ HESABI (Etimesgut Şubesi)		5.000		5.000
	Müşteri Furkan BÜLBÜL'ün hesabına Etimesgut Şubesi'nden aktarma yapılması.				
		...../.....			

Oğuz ASLANPINAR, Etimesgut Şubesi'nin müşterisi ise ve çeki hesaba geçmek üzere vermiş ise, Etimesgut Şubesi kaydındaki Kasa Hesabının yerine Oğuz ASLANPINAR'ın ticari mevduat hesabı alacaklandırılır.

Etimesgut Şubesi'nin kaydı aşağıdaki gibi olacaktır (Ticari Mevduat Hesabının olması durumunda)

		...../.....			
1	290 ŞUBELER CARİ HESABI (Sivas Şubesi) 304 TİCARİ VE DİĞER KURULUŞLAR MEVDUATI (Y.İ.Y) – VADESİZ 304.20 Gerçek Kişilerin Ticari İşlemleri .....Oğuz ASLANPINAR		5.000		5.000
	Oğuz ASLANPINAR'ın çek ibrazı.				
		...../.....			

İşlemin on-line sistem dışındaki şubeler arasında yapılması ya da herhangi bir nedenle on-line sistemin devre dışı bulunması nedeniyle müşterinin hesabına girilemezse, provizyon veren şube provizyon verdiği tutarı hemen müşterinin hesabından çıkartarak “392 ALACAKLI GEÇİCİ HESAPLAR / 392.05 Verilen Provizyonlar” hesabına alınır. Böylece söz konusu tutarın tekrar ödenmesi önlenmiş olur.

Örnek: Yukarıda verdiğimiz örnekte, eğer banka on-line bağlantısı kuramadı ise, muhasebe kayıtları aşağıdaki gibi olacaktır.

Etimesgut Şubesi'nin kaydı: (ödeme yapıldığında)

		...../.....			
1	290 ŞUBELER CARİ HESABI (Sivas Şubesi) 010 KASA		5.000		5.000
	Oğuz ASLANPINAR'ın çek ibrazı.				
		...../.....			

Sivas Şubesi'nin Kayıtları:

- Provizyon verildiğinde yapılacak kayıt;

		...../.....		
1	304 TİCARİ VE DİĞER KURULUŞLAR MEVDUATI (Y.İ.Y) – VADESİZ 304.20 Gerçek Kişilerin Ticari İşlemleri ..... Furkan BÜLBÜL 392 ALACAKLI GEÇ. HESAPLAR 392.05 Verilen Provizyonlar 392.050 Şubelere Verilen		5.000	5.000
	Etimesgut Şubesi'ne provizyon verilmesi			
		...../.....		

- Ödemenin yapıldığına dair Etimesgut Şubesi bildirimini alındığında yapılacak kayıt;

		...../.....		
1	392 ALACAK GEÇİCİ HESAPLAR 392.05 Verilen Provizyonlar 392.050 Şubelere Verilen 290 ŞUBELER CARİ HESABI (Etimesgut Şubesi)		5.000	5.000
	Provizyon alındıktan sonra ödeme yapılmasının bildirilmesi			
		...../.....		

İbraz edilen çek üzerindeki imzadan veya çeki bankaya ibraz eden şahsın kimliğinden ya da çekle ilgili başka bir tereddütten dolayı çekin ödenmesinden kaçınması durumunda, çek tutarının bloke edilmesi hesabın bulunduğu şubeden istenir. Tereddütler giderildikten sonra ödeme bloke hesaptan karşılanır.

Örnek: Çankaya Şubesi'ne ibraz edilen İzmir Şubesi üzerine Tuğrul Bayram tarafından keşide edilmiş 850 TL'lık çek üzerindeki imzanın tereddüt yaratması üzerine çek tutarının bloke edilmesi istenir. Çekle ilgili tereddüt giderildikten sonra çek bedeli ödenir.

İzmir Şubesi'nin muhasebe kayıtları:

- Çek tutarının bloke edilmesi durumunda;

		...../.....		
1	304 TİCARİ VE DİĞER KURULUŞLAR MEVDUATI (Y.İ.Y) – VADESİZ ..... Tuğrul BAYRAM 390 MUHTELİF BORÇLAR 390.50 Bloke Paralar		850	850
	İbraz edilen çek üzerindeki imzadan tereddüt edilmesi nedeniyle mevduatın bloke edilmesi.			
		...../.....		

- Tereddüt giderildikten sonra ödemenin yapıldığına ilişkin Çankaya Şubesi'nin bildirimini alındığında;

		...../.....			
2	390 MUHTELİF BORÇLAR 390.50 Bloke Paralar		290 ŞUBELER CARİ HESABI (Çankaya Şubesi)	850	850
	Tereddütün kalkması ile çek bedelinin ödemesinin yapıldığını Çankaya Şubesi'nin bildirimini alınması.				
		...../.....			

Çankaya Şubesi'nin Kayıtları:

- Çek alındığında;

		...../.....			
1	982 EMANET REHİNLİ KIYMETLER 982.00 Emanet Kıymetler 982.002 Tahsile Alınan Çekler		984 EMANET VE REHİNLİ KIYMETLER VERENLER ..... Tuğrul BAYRAM	850	850
	Çekin alınması.				
		...../.....			

- Çekin Ödenmesinde;

		...../.....			
1	290 ŞUBELER CARİ HESABI (İzmir Şubesi)		010 KASA HESABI	850	850
	Çekin ödenmesi.				
		...../.....			

2.3.3. Çekin Hesabın Bulunduğu Banka Dışındaki Bir Bankaya İbraz Edilmesi

Elinde “A Bankası”nın çeki bulunan bir şahıs, çek bedelini aynı bankanın herhangi bir şubesinden alabileceği gibi, aynı çekin karşılığını herhangi bir bankanın herhangi bir şubesinden de alabilir.

Başka bir bankanın çekini müşterisi adına tahsil etmek üzere teslim alan şube, söz konusu çekleri tahsil edinceye veya çekin karşılığı olmaması durumunda, müşteriye iade edinceye kadar, bu konuya özel, muhasebeleştirme yaparak, nazım hesaplarda izler.

Örnek: Bankamızın Yenimahalle Şubesi müşterilerinden Beyhan AKYOL, başka bir banka üzerine keşide edilmiş 3.000 TL tutarındaki çekin tahsil edilmesini istiyor ve bankamıza ciro ediyor ve tutarın hesabına kaydedilmesini istiyor.

		...../.....		
1	982 EMANET REHİNLİ KIYMETLER 982.00 Emanet Kıymetler 982.002 Tahsile Alınan Çekler 984 EMANET VE REHİNLİ KIYMETLER VERENLER ..... Beyhan AKYOL		3.000	3.000
	Çekin Bankamıza ciro edilmesi.			
		...../.....		

Çek tahsil tutarı müşterinin hesabına alacak kaydedilmesi veya çekin karşılıksız çıkması durumunda müşteriye iade edilmesi durumunda aşağıdaki kayıt yapılarak çek tutarı nazım hesaplardan çıkartılır.

		...../.....		
2	984 EMANET VE REHİNLİ KIYMETLER VERENLER ..... Beyhan AKYOL 982 EMANET REHİNLİ KIYMETLER 982.00 Emanet Kıymetler 982.002 Tahsile Alınan Çekler Çek bedeninin karşılıksız çıkması.		3.000	3.000
		...../.....		

Şubemiz üzerine keşide edilmiş çeki elinde bulunduran diğer banka şubesi çek tutarını iki şekilde tahsil edebilir.

- Çeki şubemize ibraz edip bedelinin nakten ödenmesini isteyebilir. Bu durumda çek bedelinin müşteriye veya çek lehdarına ödemede uygulanan muhasebe kayıtlarında değişiklik olmaz.
- Çeki takas odasına verebilir. O takdirde takastan alınan çek tutarları müşterinin hesabından çıkarılarak Takas Odası hesabına alınır ve Merkez Şubenin takasın sonuçlanmasına ilişkin dekontuna karşılık kapatılır.

2.3.4. Çekin Takas Odasına Verilmesi

Bankalar ile diğer mali kuruluşlar ve borsalar arasındaki takas işlemlerinin yapıldığı yer. Takas odaları, para kullanmadan ödeme sisteminin gelişmesi için gerekli kurumlardır.

Takas odasında her üye bankanın bir masası veya bürosu bulunur. Bankalar müşteriler tarafından kendilerine verilen ve başka bir banka tarafından ödenecek olan çekleri diğer bankalar tarafından tahsil edilmek üzere yollanan çeklerle karşılaştırarak takas ederler.

Takas odası sisteminin yönetimi ve denetimi T.C. Merkez Bankası tarafından yapılır, merkezi Ankara'dadır ve özel hukuk hükümlerine tabidir.

Takas odası ilk olarak Osmanlı Bankası bünyesinde başlamıştır, 1931 yılında T.C Merkez Bankası'nın kurulması ile Takas Odasını Merkez Bankası, Osmanlı Bankası'ndan devralmıştır.

Önceki uygulamada TCMB şubelerinin kurulu olduğu yerlerde takas odası açılmakta iken, 3167 sayılı Kanun'un 6'ncı maddesi ile TCMB'nin şubelerinin kurulu bulunmadığı yerlerde de bu yetkisini uygun göreceği bir bankaya devrederek her ilde takas odası kurulabilme imkânı sağlanmıştır.

T.C Merkez Bankası Yönetmeliği 10. maddesine göre, bankalarca, muhatap bankalara fiziken ibraz edilen, elektronik ortamda işlem görmeyen ve elektronik ortamda işlem gören çekler ile bankalarca, muhatap bankalara fiziken ibraz edilmeyen çeklere ilişkin işlemler, bu odalar aracılığı ile yürütülür.

Elektronik ortamda işlem yapılmayan takas odalarında:

Her iş günü iki toplantı yapılır. Çekler “ilk” toplantıda muhatap bankalara fiziki olarak ibraz edilir. İkinci toplantıda “tesviye” işleminin yanısıra iade edilmesi gereken çekler, ilgili bankalara fiziki olarak teslim edilir. (TCMB Bankalararası Takas Odaları Yönetmeliği 15/A)

Takas odasının bulunduğu şehirdeki şubeler üzerine çekilmiş çeklere “Şehir İçi Çekler” ve başka il ve merkezleri ile ilçe merkezlerindeki şubeler üzerine çekilmiş çeklere “Şehir Dışı Çekilmiş Çekler” veya “Taşra Çekleri” denilmektedir.

Bir çekin takasa ibraz edilmesi için belirli bir tutarın üzerinde düzenlenmiş olması gibi bir zorunluluk yoktur.

Takas odasının bulunduğu yerlerdeki üye bankalar, takas odasına bir veya iki temsilci ile katılırlar.

Banka temsilcileri ellerindeki diğer bankalar üzerine keşide edilmiş çekleri her banka için ayrı ayrı düzenlenen “çek teslim cetveli”ne yazarak “ilk” toplantıya katılırlar. T.C Merkez Bankası temsilcisinin toplantıyı açması üzerine temsilciler çekleri birbirilerine teslim ederler. Çeklerin imza karşılığı teslim edildiği “ilk seans” sona erer.

Banka temsilcilerinin diğer bankalardan aldıkları kendi şubeleri üzerine keşide çeklerin karşılıklarının ilgili şube nezdindeki müşteri hesaplarında mevcut olup olmadığı araştırılır. Şehir dışındaki çeklerin bir sonraki iş günündeki toplantıda sonuçlandırılması mümkündür.

Karşılığı olmadığı belirlenen çeklerin arka yüzüne “karşılıksızdır” yazılıp yetkililerce imzalanır. Bu çekler “tesviye seansı”nda lehdar banka yetkilisine geri verilir. İlgili banka da “karşılıksız” çeki tahsile veren müşterisine iade eder. Karşılıksız çıkması yanında, çekin karşılığı olmasına rağmen, keşidecinin ödeme yasağı koyması, çekin taşınması gereken unsurlardan bazılarını taşınamaması, hesap üzerine rehin veya haciz konmuş olması gibi nedenler de iade edilmesini gerektirebilir. Bu gibi durumlarda da çeklerin arka yüzüne ödenmeme nedeni yazılır.

İade işlemleri tamamlandıktan sonra takas işlemleri son şeklini alır ve T.C Merkez Bankası veya takasla görevli temsilcisine çekler teslim edilir.

İşlemler “takas işlemleri cetveli”nde birleştirilerek Ankara Takas Odasına bildirilir. Ankara Takas Odasında tüm takas odalarından gelen işlemler bir araya getirilir. Sonuç olarak borçlu kalan bankaların T.C Merkez Bankası’ndaki hesaplarına borç, alacaklı kalan bankaların hesaplarına da alacak kaydedilir. Merkez Bankası kayıt işlemleri ertesi gün saat 12.00’ye kadar tamamlanarak o günkü takas tesviye edilir.

Bankalar takastan borçlu kaldıkları tutarı karşılayacak kadar parayı T.C Merkez Bankası nezdindeki hesaplarında buldurmak mecburiyetindedirler.

“Tesviye Seansı”nda sadece iade edilmesi gerekli senetlerin iade işlemi yapılır.

Takas sonucunda ilgili bankaların takastan doğan bor ve alacaklarının karşılaştırılması aşağıdaki gibi olduğunu düşünelim.

BANKA	İbraz Ettiği Çekler				TOPLAM
	A	B	C	D	
A	-	120	-	180	300
B	95	-	90	50	235
C	250	80	-	280	610
D	400	150	80	-	630
Mevduat Olunan Çekler Toplamı	745	350	170	510	1.775
İbraz Edilen Çekler Toplamı	-300	-235	-610	-630	-1.775
Fark	+445	+115	-440	-120	-

Görüldüğü üzere çeklerin takası sonucunda:

A Bankası 445

B Bankası 115

560 olmak üzere alacaklı.

C Bankası 440

D Bankası 120

560 olmak üzere borçlu kalmış bulunmaktadır.

Ankara Takas Odası, diğer tüm takas odalarının aktardığı “takas vaziyet cetvellerini” birleştirilerek o günkü takası bankalar genelinde sonuçlandırıp, borçla kalan bankaların merkez şubelerinin T.C. Merkez Bankası hesabına, alacaklı kalanlara da alacak kaydeder.

Bankanın Ankara Takas Odasına muhatap olan merkez şubesi de bu dekont üzerine takastan borçlu çıkan şubeler borç, alacaklı çıkan şubelere alacak yazarken ve alacaklı

şubeler toplamları arasındaki farkı da, borç veya alacak kalanı oluşana göre T.C. Merkez Bankası hesabına borç veya alacak yazar.

Örnek: Bankamız Kayseri Şubesi, şubede ticari mevduatı bulunan Şöhret Ulusoy'un tahsil edilmek üzere verdiği başka bir banka üzerine keşide edilmiş 585 TL'lik çeki teslim alıyor.

Söz konusu çek ve takasa Kayseri Şubesi aracılığı ile katılan Niğde Şubesi'nin gönderdiği 750 TL'lik (lehdarı Bayhan Koll. Şirketi olan) çek Kayseri Takas Odası'na veriliyor. Takas Odası'ndan Kayseri Şubesi üzerine Mehmet Çelik tarafından keşide edilmiş 550 TL'lik Niğde Şubesi üzerine Aslı Ticaret A.Ş tarafından keşide edilmiş 800 TL'lik ve Kangal Şubesi üzerine Alacahan Un Fabrikası tarafından keşide edilmiş 450 TL'lik çekler alınıyor.

Kayseri Şubesi, Niğde ve Kangal Şubelerinin müşterileri ile kendi müşterisi Mehmet Çelik'in hesabının da çeki karşılamaya müsait olduğu belirleniyor. Takasa verilen çekler de muhatap bankalarca takasa kabul ediliyor.

Kayseri Şubesi'nin kayıtları:

- Çekin Tahsile Alınması;

		...../.....		
1	982 EMANET REHİNLİ KIYMETLER 982.00 Emanet Kıymetler 982.002 Tahsile Alınan Çekler 984 EMANET VE REHİNLİ KIYMETLER VERENLER ..... Şöhret ULUSOY		585	585
	Çekin Bankamıza ciro edilmesi.			
		...../.....		

- Takas odasından alınan, bankamız şubeleri üzerine çekilmiş çeklerin karşılığının olduğunun belirlenmesi üzerine yapılacak kayıtlar;

		...../.....		
1	290 ŞUBELER CARİ HESABI (Niğde Şubesi) 290 ŞUBELER CARİ HESABI (Kangal Şubesi) 304 TİCARİ VE DİĞER KURULUŞLAR MEVDUATI (YİY) – VADESİZ 304.02 Gerçek Kişilerin Ticari İşlemleri .....Mehmet Çelik 392 ALACAKLI GEÇİCİ HESAPLAR 392.00 Takas Hesapları		800 450 550	1.800
	Çeklerin karşılığı olduğunun belirlenmesi.			
		...../.....		

- Takas Odasına verilen çeklerin takasa kabul edilmesi;

		...../.....		
1	392 ALACAKLI GEÇİCİ HESAPLAR 392.00 Takas Hesabı		1.335	
	392 ALACAKLI GEÇİCİ HESAPLAR 392.03 Dekontu Beklenen Muameleler ..... Takasa verilen Çekler			1.335
	Şöhret Ulusoy (Kayseri Şb) 585 Bayhan Koll. Şti. (Niğde Şb) 750			1.335
	Çeklerin takasa kabul edilmesi.			
		...../.....		

- Takasın kapanmasına ilişkin bildirim alınması;

		...../.....		
1	392 ALACAKLI GEÇİCİ HESAPLAR 392.00 Takas Hesabı		465	
	290 ŞUBELER CARİ HESABI (Merkez Şube) Takas Hesabı: 1.800 – 1.335 = 465			465
	392 ALACAKLI CARİ HESAPLAR 392.03 Dekontu Beklenen Muameleler ..... Takasa Verilen Çekler		1.335	
	304 TİC.VE DİĞ. KURULUŞLAR MEVDUATI (YİY) – VADESİZ 304.20 Gerçek Kişilerin Ticari İşlemleri ..... Şöhret Ulusoy			585
	290 ŞUBELER CARİ HESABI (Niğde Şubesi) Takasın kapanması ile takasa verilen çeklerin hesabının kapatılması.			750
	984 EMANET VE REHİNELİ KIYMET VERENLER ..... Şöhret Ulusoy		585	
	982 EMANET VE REHİNELİ KIYMETLER 982.00 Emanet Kıymetler 982.002 Tahsile Alınan Çekler Rehine kıymetler hesabının kapatılması.			585
		...../.....		

Niğde Şubesi'nin Kayıtları:

- Bayhan Koll. Şirketi'nin verdiği çekin tahsile alınmasında yapılacak kayıt;

		...../.....		
1	982 EMANET REHİNLİ KIYMETLER 982.00 Emanet Kıymetler 982.002 Tahsile Alınan Çekler 984 EMANET VE REHİNLİ KIYMETLER VERENLER ..... Bayhan Koll. Şti.		750	750
	Çekin Bankamıza ciro edilmesi.			
		...../.....		

- Takas Odasından alınan çek bedelinin hesaptan düşülmesinde yapılacak kayıt;

		...../.....		
1	304 TİCARİ VE DİĞER KURULUŞLAR MEVDUATI (YİY) – VADESİZ 304.21 Her Çeşit Ortaklıklar ..... Aslı Ticaret A.Ş 290 ŞUBELER CARİ HESABI (Kayseri Şubesi)		800	800
	Takas odasından alınan çek bedelinin hesaptan düşülmesi. ...../.....			
2	984 EMANET VE REHİNLİ KIYMET VERENLER ..... Bayhan Koll. Şti. 982 EMANET VE REHİNLİ KIYMETLER 982.00 Emanet Kıymetler 982.002 Tahsile Alınan Çekler		800	800
		...../.....		

Kangal Şubesi'nin kayıtları:

- Takas Odası'ndan alınan çek bedelinin hesaptan düşülmesinde yapılacak muhasebe kaydı;

		...../.....		
1	304 TİCARİ VE DİĞER KURULUŞLAR MEVDUATI (YİY) – VADESİZ 304.21 Her Çeşit Ortaklıklar ..... Alacahan Un Fabrikası 290 ŞUBELER CARİ HESABI (Kayseri Şubesi)		450	450
	Takas Odasından alınan çek bedelinin hesaptan düşülmesi.			
		...../.....		

➤ Elektronik Ortamda İşlem Yapılan Takas Odalarında

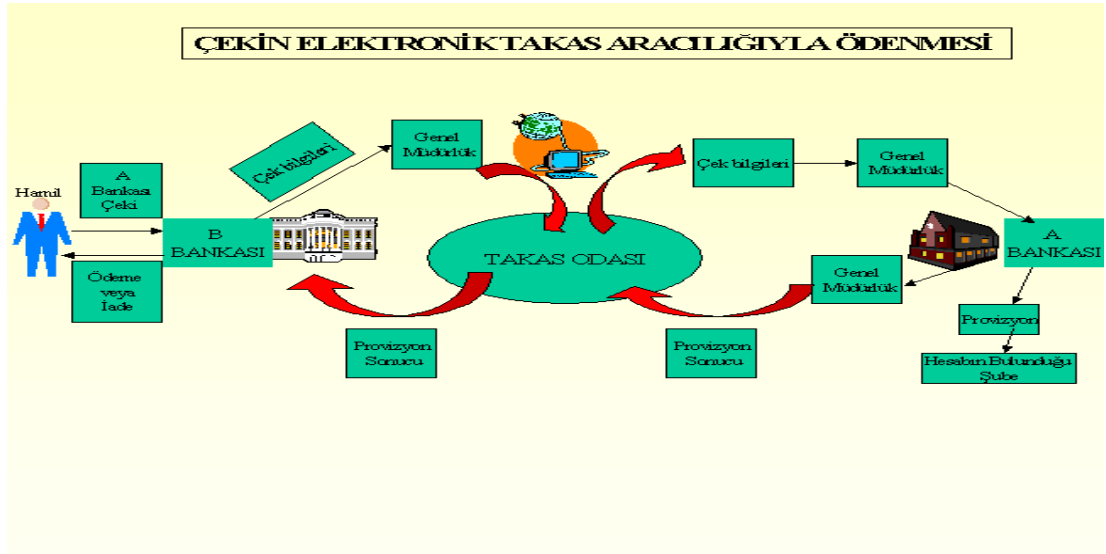
a) Bilgileri elektronik ortamda işlem gören çekler, aralarında protokol imzalamamış olan muhatap bankalara fiziki olarak ibraz edilir ve bu çekler hesaben tesviye edilmek üzere takas odasındaki merkezi bilgisayarda işleme alınır. Bankalarca, muhatap bankalara fiziken ibraz edilmeyen ancak takas odasındaki merkezi bilgisayara elektronik ortamda bilgisi gönderilen bu çeklere ait elektronik çek bilgileri ile fiziken ibraz edilmek üzere getirilen ancak takas odasındaki merkezi bilgisayara elektronik ortamda bilgisi gönderilmeyen çekler, ilgili bankalara iade edilir.

Bir iş gününe ait olup elektronik ortamda çek bilgi transferi yapılan bu tür çekler ile önceki iş gününe ait bilgileri elektronik olarak iade edilen çekler birarada aynı iş günü ilgili bankalara teslim edilir.

b) Bilgileri elektronik ortamda işlem gören ve bankalar arasında yapılan protokol esaslarına göre fiziken ibraz edilmeyen çekler de hesaben tesviye edilmek üzere takas odasındaki merkezi bilgisayarda işleme alınır. (TCMB Bankalararası Takas Odaları Yönetmeliği 15/B)

Bankaların gün içinde aldıkları çek bilgilerine ilişkin provizyon işlemlerini aynı gün içinde sonuçlandırmaları ve herhangi bir nedenle ödenemeyeceği tespit edilen ve iade edilmesi gereken çeklere ilişkin bilgileri saat 17.00'ye kadar takas odası bilgisayarına göndermeleri gerekmektedir.

Günlük takas işlemleri sonucunda oluşan ve her bankanın kendine ait ilgili takas gününe ilişkin çek adet ve tutarları ile borç ve alacak tutarları ile kalan bakiyesini gösteren "takas işlemleri sonuç cetveli" de ilgili banka temsilcisine takas odası tarafından teslim edilmektedir.

Şekil 2. 1 Çekin elektronik ortamda takas aracılığı ile ödenmesi

Çekin Muhatap Banka Dışındaki Bir Banka Tarafından Elektronik Takas Aracılığıyla Ödenmesi

Elektronik ortamda takas,

- Ankara ve İstanbul Takas Odalarında çek bilgilerinin önceden bilgisayar aracılığı ile gönderilmesi ve daha sonra çeklerin fiziken takas odalarında ibraz edilmesi.

İstanbul Takas Odasından protokol uyarınca, çeklerin fiziken ibraz edilmeden sadece çek bilgilerinin bilgisayar aracılığı ile gönderilmesi şeklinde 2 ayrı takas yöntemiyle sürdürülmektedir.

Uygulamaya göre;

- Hamil A bankasındaki hesaba ait çeki tahsil amacıyla B bankasına götürür.
- B Bankasının herhangi bir şubesi Türkiye'nin neresinde olursa olsun bu çekin üzerinde yer alan tahsil etmeye yarayacak bilgileri bilgisayar üzerinden Genel Müdürlüğü aracılığıyla İstanbul Takas Odasına gönderir.
- İstanbul Takas Odası bu bilgileri hesabın bulunduğu A Bankasına yollar.
- A Bankası ilgili şubesindeki hesaptan çekin karşılığı olup olmadığına (provizyon) bakar.
- A Bankası çekin karşılığının olup olmadığını takas odasına bildirir.
- Takas odası bu bilgiyi B Bankasına aktarır.
- B Bankası çekin karşılığı varsa hamile bedelini öder veya karşılığı yoksa çeki iade eder. (Şekil 2. 1)

2.4. Diğer Mevduatlar

Tasarruf mevduatı ve ticari mevduat dışında, bankalar mevduatı, resmi mevduat ve diğer mevduatlara ait işlemlerin muhasebeleştirilmesi de aynı tasarruf ve ticari mevduatlardaki gibidir. Örneğin, resmi mevduatlarda da hesap açılması, açılan hesapla ilgili kullanılmak üzere çek verilmesi, virman yapılması, para çekilmesi gibi işlemler tasarruf veya ticari mevduatlarda olduğu gibi muhasebeleştirilecektir.

2.4.1. Resmi Kuruluşlar Mevduatı

Genel ve katma bütçeli daire ve kurumların, yerel yönetimlerin, mahkemelerin, savcılıkların, icra ve iflas dairelerinin, tereke hakimliklerinin mevduatı "resmi kuruluşlar mevduatı" dır.

2.4.2. Bankalararası Mevduat

Bankalar (Kamu İktisadi Teşebbüsü olarak kurulan bankalar ve Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası dahil), özel finans kurumları ve özel kanunlarına göre mevduat kabulüne yetkili bulunan kuruluşlara ait mevduat " bankalararası mevduat " dır.

Yani, bankalararası mevduat daha çok iki banka arasındaki cari hesap ilişkisini anlatır. Uluslararası düzenlemelerde bankaların aralarındaki mevduat, kredi ve diğer işlemlerden doğan borç ve alacaklar "Kredi Kurumlarından Alacaklar" ve "Kredi Kurumlarından Borçlar" olarak biri borç karakterli diğeri alacak karakterli olmak üzere iki grup hesapta izlenmesi öngörülmektedir. Tekdüzen Hesap Planı'nda bankaların birbirlerinde tuttıkları paralar mevduat olarak değerlendirildiği için bu işlemler de aynen tasarruf ve ticari mevduatlarda olduğu gibi muhasebeleştirilecektir.

Bankalar arası mevduatta stopaj olmayacaktır. Ancak buna yurt dışı bankalar dahil değildir. Yurt dışı bankalar ile yapılan mevduat işlemlerinde stopaj olacaktır.

2.4.3. Diğer Kuruluşlar Mevduatı

Kanunla kurulmuş sosyal güvenlik kurumlarına, vakıflara, derneklere, meslek teşekküllerine, sendikalara, kanunla veya bir kanuna dayanılarak kurulmuş tasarruf sandıklarına, resmi ve özel idare, müessese ve ortaklıklarla mesleki teşekküllerde yalnız kendi mensuplarına ait olmak üzere sağlık, sosyal yardım ve tasarruf sağlamak amacıyla kurulan sandıklara ait paralar, noter teminat ve emanet paraları, mahkemeler, savcılıklar, icra ve iflas daireleri ve tereke hakimlikleri nezdindeki paralar, mahkemelerce tevdi mahalli gösterilmek suretiyle yatırılan paralar, yöneticiler tarafından apartman yönetimi ile ilgili olarak yatırılan paralar, elçilik ve konsolosluklara ait paralar, uluslararası kuruluşların Türkiye'deki büro ve temsilciliklerine ait paralar, fonlara ait paralar, genel ve katma bütçeli kuruluşlar içerisinde yer almayan üst kurul, kurul ve kurumların paraları ile bunların dışındaki paralar "diğer mevduat" başlığı altında toplanmıştır.

Muhasebeleştirilmeleri ise aynen tasarruf ve ticari mevduatlarda olduğu gibidir.

UYGULAMA FAALİYETİ

Ticari Mevduatı ile ilgili öğrendiklerinizi pekiştirmek amacı ile aşağıdaki uygulamaları dikkatli bir şekilde yapınız.

İşlem Basamakları	Öneriler (İşlemin Yapılmasına İlişkin Öneriler)
➤ Ticari Mevduat hesabı açınız.	➤ Kendinize bir ticarethane belirleyerek bir örnek geliştiriniz. ➤ Kurduğunuzu varsaydığınız işletmeniz için hesap açtırınız.
➤ Çek karnesini teslim alınız.	➤ Çek karnesi nedir? Şubeler çek karnesi alınca hangi muhasebe kaydını yaparlar? Banka Muhasebesi ders kitaplarından öğrenebilirsiniz.
➤ Müşteriye Çek karnesi veriniz.	➤ Yakınıınızda bulunan bir tacirin çek karnesini inceleyebilirsiniz. Müşteriye çek verilmesinde yapılacak muhasebe kayıtlarında hangi hesaplar kullanılır öğreniniz.
➤ Müşteri tarafından keşide edilen çekleri ödeyiniz.	➤ Müşteri tarafından verilen çekin banka tarafından ödenmesi ile yapılacak olan muhasebe kayıtları nelerdir? Banka Muhasebesi ders kitaplarından öğrenebilirsiniz.
➤ Çekin müşterinin hesabı bulunan banka şubesine ibrazı işlemi yapınız.	➤ Çek, müşterinin hesabının bulunduğu banka şubesine ibraz edilmesi durumunda yapılacak olan muhasebe kaydının hangi hesaplardan oluştuğunu, Banka Muhasebesi ders kitaplarından araştırabilirsiniz.
➤ Çekin müşterinin hesabının bulunduğu şubenin dışındaki bir şubeye ibrazı işlemi yapınız.	➤ Bankalarda çeki ibraz eden kişi tahsil eder.
➤ Çekin başka bir banka şubesine ibraz edilme işlemlerini yapınız.	➤ Çekin çıkış işlemine ilişkin muhasebe kaydını ve diğer banka içinde çekin alınmasına ilişkin kaydı yapınız.
➤ Çekin Takas Odasına verilme işlemlerini yapınız.	➤ Çek, Takas Odasına verildiğinde ne gibi işlemler yapılır? İnternette araştırabilirsiniz.
➤ Elektronik Ortamda işlem yapan Takas Odalarının yaptığı işlemleri takip ediniz.	➤ Elektronik ortamda işlem yapan Takas Odaları ile bilgileri internette öğrenebilirsiniz.

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

OBJEKTİF TESTLER (ÖLÇME SORULARI)

1. Aşağıdakilerden hangisi ticari mevduat açamaz?
A) Aslı Kollektif Şirketi
B) Ankara Belediyesi EGO İşletmesi
C) Ziraat Bankası Ulus Şubesi
D) Gelecek Sigorta Şirketi
2. Kimler Çek Karnesi bastırmaya yetkilidir?
A) Maliye Bakanlığı
B) Sadece Bankalar
C) Sigorta Şirketleri
D) İsteyen herkes
3. Bankalar Çek Karnesi verdikleri müşterinin, açık kimlik ve adresini, vergi numarasını kime bildirirler?
A) Bankanın merkez şubesine
B) Takas Odasına
C) BD Denetleme Kurumu'na
D) Merkez Bankası'na

Aşağıdaki ifadelerin doğru ya da yanlış olduğunu tesbit ediniz.

4. Mevduat güvencesi düzenlemelerinde Ticari Mevduat hiçbir zaman güvence kapsamına alınmamışken Tasarruf Mevduatı, mevduat güvencesi kapsamındadır.
A) Doğru
B) Yanlış
5. Ticari mevduatın, paranın yönetilmesi için açılmasından dolayı hesaptan yapılan ödemelerde yoğun olarak çek kullanılması uygulamasını getirmiştir. Çek kullanımı tasarruf mevduatında mümkün değildir.
A) Doğru
B) Yanlış
6. Çek karnesinin baskı şekline ilişkin esaslar Maliye Bakanlığı'nın görüşü alınarak T.C Merkez Bankası tarafından belirlenir.
A) Doğru
B) Yanlış
7. Ticari Mevduat sahibi müşterinin, şubedeki hesabı üzerine keşide ettiği çekler, hesabın bulunduğu şubeye, bankanın bir başka şubesine veya başka bir bankaya ibraz edilebilir.
A) Doğru
B) Yanlış

DEĞERLENDİRME

Ölçme değerlendirme sorularını cevapladıktan sonra modül sonundaki cevap anahtarı ile karşılaştırınız. Cevaplarınız doğru ise bir sonraki faaliyete geçiniz. Eksikleriniz var ise faaliyete dönerek tamamlayınız.

MODÜL DEĞERLENDİRME

A. OBJEKTİF TESTLER (ÖLÇME SORULARI)

Bu modül sonunda kazandığınız bilgi ve becerileri aşağıda verilen soruları cevaplayarak belirleyiniz.

1. Aşağıdakilerden hangisi Türk Bankacılık sisteminde mevduat sınıflandırmasında yer almaz?

- A) Tasarruf Mevduatı
- B) Türev Mevduat
- C) Ticari Mevduat
- D) Resmi Mevduat

2. Aşağıdakilerden hangisi havale işlemlerinde kullanılmaz?

- A) Mektup
- B) Telgraf
- C) On-line (bilgisayar)
- D) Sözlü Talimat

3. Bankalar aracılığı ile havale edilen tutar üzerinden aşağıdaki vergilerden hangisi alınır?

- A) Damga Vergisi
- B) Gider Vergisi
- C) Veraset ve İntikal Vergisi
- D) Gelir Vergisi

4. Virman işlemini aşağıdaki cümlelerden hangisi anlatıyor?

- A) Mevduat sahibinin bulunduğu banka dışındaki bir hesaba para aktarması işlemi
- B) Avrupa Birliği düzenlemeleri çerçevesinde ülkelerarası gerçekleştirilen para transveri işlemi
- C) Mevduat sahibinin aynı bankada farklı amaçlarla birden fazla hesabının olması durumunda bir hesabından başka bir hesabına aktarma yapma işlemi
- D) Bir yerden başka bir yere para gönderilmesi işlemi

5. İnternet bankacılığını kullanabilmek için mevduat sahibinin ne gibi bir işlem yapması gerekir?

- A) İnternet bankacılık şifresi almak
- B) Banka hesap numarasına sahip olmak
- C) Hesabın bulunduğu banka şubesine yazılı ve imzalı onay alınması
- D) Müşteri hesap numarası ve TC kimlik numarası olması

6. Aşağıdakilerden hangisi banka kartı otomatik ödeme cihazının kısa adıdır?

- A) IBAN
- B) EFT
- C) ATM
- D) BDDK

7. Bankaların mevduata uygulanacak azami faiz oranlarını ilan etmeden önce hangi kuruma bildirmeleri gerekir?

- A) Maliye Bakanlığı'na
- B) Sanayi Bakanlığı'na
- C) Merkez Bankası'na
- D) Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu'na

8. Aşağıdaki cümledeki boşluklara hangi kelimeler gelecektir?

..... mevduat hariç, mevduata uygulanacak ..... oranları banka ile müşteri arasında serbestçe belirlenir.

- A) ticari, faiz
- B) resmi, faiz
- C) ticari, gelir vergisi
- D) tasarruf, faiz

9. Aşağıdakilerden hangisi hesaplar arası aktarma işlemi anlamına gelir?

- A) Provizyon
- B) Lehdar
- C) Virman
- D) Amir

10. Lehdarın ölümü bilinmeksizin havale gönderilmiş ise ne gibi işlem yapılır?

- A) Havale mirasçılara intikal eder
- B) Adrese ihbarname gönderilemez
- C) Havale tekrar Amire gönderilir.
- D) Havale tutarı bankaya kalır.

11. Müşteri gelen havalelerin; hesabına alacak kaydedilmesi için, bankaya ne gibi bir belge verir?

- A) Genel teminat mektubu
- B) T.C Kimlik numarası yeterlidir
- C) Talimat mektubu
- D) İhbarname

12. Müşteriye verilen çek karnesinde aşağıdakilerden hangisi çek karnesinin her sayfasına yazılmak zorundadır?

- A) Müşterinin adı ve soyadı
- B) Müşterinin adresi
- C) Banka Şubesinin adı
- D) Müşterinin T.C kimlik numarası

13. Müşteriye verilen çek karnesin ücretsiz olarak verilmiş ise muhasebe kaydı yapılırken hangi hesapta gider olarak gösterilir?

- A) 270 AYNİYAT MEVCUTLARI
- B) 010 KASA HESABI (270,00 Çek Karneleri)
- C) 880 DİĞER İŞLETME GİDERLERİ (880,06 Basılı Kayıt ve Kırtasiye Giderleri)
- D) 380 ÖDENECEK VERGİ, RESİM, HARÇ VE PRİMLER (380,00 Banka ve Sigorta Muameleleri)

14. İbraz edilen çek şüpheli ise çek tutarı bloke edilmesi durumunda aşağıdaki hesaplardan hangisi alacak olarak kaydedilir?

- A) 304 TİCARİ VE DİĞER KURULUŞLAR MEVD. (YİY) – VADESİZ
- B) 392 ALACAK GEÇİCİ HESAPLAR
- C) 290 ŞUBELER CARİ HESABI
- D) 390 MUHTELİF BORÇLAR

15. Aşağıdaki cümledeki boşluklara hangi kelimeler gelecektir?

Eğer ..... sistemi dışında işlem yapılacak olursa, çekin ibraz edildiği şube tarafından, hesabın bulunduğu şubeden hesap kalanının çek tutarını karşılamaya yeterli kalan olup olmadığı sorulur. Bu işleme “.....” denir. Provizyon alınan çekin tutarı çekin lehdarına ödenir.

- A) internet, virman alma
- B) on-line, virman alma
- C) on-line, provizyon alma
- D) telefon bankacılığı, provizyon alma

16. Rüştü ULUSOY’un tasarruf mevduatı hesabı Ankara Kızılay Şubesi’nde, İstanbul Eminönü Şubesi’nden 100 TL yatırıyor bu durumda Eminönü Şubesi’nin muhasebe kaydı aşağıdakilerden hangisi olacaktır.

- A) 290 ŞUBELER CARİ HESABI 100
Kızılay Şubesi
300 TASARRUF MEVDUADI (YİY) 100
Rüştü Ulusoy
- B) 290 ŞUBELER CARİ HESABI 100
Kızılay Şubesi
290 ŞUBELER CARİ HESABI 100
Eminönü Şubesi
- C) 010 KASA HESABI 100
290 ŞUBELER CARİ HESABI 100
Kızılay Şubesi
- D) 300 TASARRUF MEVDUATI (YİY) –VADESİZ 100
Rüştü Ulusoy
290 ŞUBELER CARİ HESABI 100
Kızılay Şubesi

Aşağıdaki cümlelerdeki boşluklara hangi kelimeler gelecektir?

17. Elektronik ortamda işlem ..... takas odalarında;
Her iş günü iki toplantı yapılır. Çekler “ilk” toplantıda muhatap bankalara fiziki olarak ibraz edilir. İkinci toplantıda “.....” işleminin yanısıra iade edilmesi gereken çekler, ilgili ..... fiziki olarak teslim edilir.

- A) yapılmayan, tesviye, bankalara
- B) yapılan, tesviye, takas odasına
- C) yapılmayan, tavsiye, bankalara
- D) yapılmayan, tesviye, takas odasına

18. Takas odasında her üye bankanın bir..... veya bürosu bulunur. Bankalar müşteriler tarafından kendilerine verilen ve başka bir banka tarafından ..... olan çekleri diğer bankalar tarafından tahsil edilmek üzere yollanan çeklerle karşılaştırarak ..... ederler.

- A) koltuğu, verilecek, takas
- B) masası, ödenecek, takas
- C) masası, ödenecek, keşide
- D) koltuğu, ödenecek, takas

19. Takas odası sisteminin yönetimi ve denetimi .... tarafından yapılır, merkezi Ankara'dadır ve ..... hukuk hükümlerine tabidir.

- A) Ankara Takas Odası, özel
- B) Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu, özel
- C) T.C Merkez Bankası, genel
- D) T.C Merkez Bankası, özel

20. Banka temsilcileri ellerindeki diğer bankalar üzerine keşide edilmiş çekleri her banka için ayrı ayrı düzenlenen “....”ne yazarak “ilk” toplantıya katılırlar. T.C Merkez Bankası temsilcisinin toplantıyı açması üzerine temsilciler çekleri birbirlerine teslim ederler. Çeklerin imza karşılığı teslim edildiği “.....” sona erer.

- A) “çek inceleme cetveli”, “ilk seans”
- B) “çek teslim cetveli”, “ilk seans”
- C) “çek teslim cetveli”, “ilk teslimat”
- D) “çek inceleme cetveli”, “ilk teslimat”

21. Genel ve katma bütçeli daire ve kurumların, yerel yönetimlerin, mahkemelerin, savcılıkların, icra ve iflas dairelerinin vb.mevduatı "....." dır.

- A) “resmi kuruluşlar mevduatı”
- B) “resmi daireler mevduatı”
- C) “resmi makamlar mevduatı”
- D) “resmi merciler mevduatı”

DEĞERLENDİRME

Cevaplarınızı modül sonundaki cevap anahtarı ile karşılaştırınız. Eğer hatalarınız var ise modüle geri dönüp eksiklerinizi tamamlayınız. Tamamen öğrendiğinize kanaat getirdikten sonra yeni modüle geçiniz.

B. PERFORMANS TESTİ

Modül sonunda yaptığınız uygulamayı aşağıdaki değerlendirme ölçütlerini kullanarak kendinizi değerlendiriniz.

TEST 1:

Değerlendirme Ölçütleri	Evet	Hayır
➤ Mevduatın tanımını ve unsurlarını biliyor musunuz?		
➤ Tasarruf mevduatı nedir biliyor musunuz?		
➤ Reşit olmanın şartları nedir ve reşit olmayanların tasarruf mevduatı nasıl olur biliyormusunuz?		
➤ Mümeyyiz (Temyiz Kudreti) nedir ve mevduat işlemleri nasıl takip edilir biliyor musunuz?		
➤ Kısıtlılık nedir ve mevduat işlemleri nasıl takip edilir biliyor musunuz?		
➤ Mevduat açma işlemleri nasıl yapılır, hesap cüzdanı nedir biliyor musunuz?		
➤ Vadelerine göre mevduatlar nelerdir, vade türlerini kim belirler biliyor musunuz?		
➤ İhbarlı mevduat ve birikimli mevduat nedir biliyor musunuz?		
➤ Tasarruf yetkisine göre mevduat türlerini biliyor musunuz?		
➤ Mudfinin yerleşik olduğu yere göre mevduat türlerini biliyor musunuz?		
➤ Verilecek faizin değişkenliğine göre mevduat türlerini biliyor musunuz?		
➤ Hesaba para yatırılma işlemlerini ve muhasebe kayıtlarını biliyor musunuz?		
➤ Bankanın başka şubesine para yatırıldığında muhasebe kayıtlarının nasıl yapıldığını biliyormusunuz?		
➤ Hesaptan para çekme; aynı şubeden veya başka şubeden para çekme işlemlerini ve muhasebe kayıtlarını biliyor musunuz?		
➤ Şubeler dışında yapılan işlemlerle, banka kartı ile para çekilme işlemlerini biliyor musunuz?		
➤ Telefon bankacılığı nedir biliyor musunuz?		
➤ İnternet Bankacılığı (Elektronik Bankacılık) nedir biliyor musunuz?		
➤ Çek hamilinin hesaptan para çekmesi işlemlerini biliyor musunuz?		
➤ Hesaptan para aktarma, Virman, EFT, IBAN nedir biliyor musunuz?		
➤ Havale işlemlerini, havalenin ödenmesi (üçüncü kişilere, vekile, vesayet altında bulunanlara) biliyor musunuz?		
➤ Gelen havalenin lehdarın hesabına geçirilmesi işlemlerini biliyor musunuz?		
➤ Havalenin iptal edilmesi; Amir'in iflası, Lehdarın iflası ve		

havale üzerine haciz konulması işlemlerini biliyor musunuz?		
➤ Otomatik ödeme talimatına göre banka işlemlerini biliyor musunuz?		
➤ Hesaba faiz tahakkuku ile ilgili, hesaplamaları ve muhasebe kayıtlarını biliyor musunuz?		
➤ Tasarruf Mevduatı hesabının kapatılması işlemlerini ve muhasebe kayıtlarını biliyor musunuz?		
➤ Hesabın başka şubeye nakledilmesi işlemlerini ve muhasebe kayıtlarını biliyor musunuz?		
➤ Hesap sahibinin ölümü durumunda yapılacak işlemleri biliyor musunuz?		
➤ Banka mevduatının kabul izninin kaldırılması durumunu biliyor musunuz?		
➤ Mevduatta zamanaşımını biliyor musunuz?		
➤ Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu (TMSF) nedir biliyor musunuz?		
➤ TMSF'nun yetki ve görevlerini biliyor musunuz?		
➤ Bankaların yasal zorunluluk kapsamında mevduat için ayırmak zorunda oldukları karşılıkları biliyor musunuz?		
➤ Kişilerin hesap durumuna göre mevduat güvencesininin kapsadığı tutarın hesaplanmasını biliyor musunuz?		
➤ Tasarruf mevduatına tahakkuk eden faizlerin güvencesini biliyormusunuz?		
➤ Hesap ekstresi alma işlemlerini biliyor musunuz?		

TEST 2:

Değerlendirme Ölçütleri	Evet	Hayır
➤ Ticari mevduat nedir biliyormusunuz?		
➤ Çek karnesinin şubelerce alınması ve muhasebe kaydının yapılmasını biliyor musunuz?		
➤ Müşteriye çek karnesi verilmesi ve muhasebe kaydının yapılmasını biliyor musunuz?		
➤ Müşteri tarafından keşide edilen çeklerin ödenmesi ve muhasebe kayıtlarını biliyor musunuz?		
➤ Çekin hesabın bulunduğu şubeye ibrazında yapılacak muhasebe kaydını biliyor musunuz?		
➤ Çekin bankanın başka bir şubesine ibraz edilmesi ve her iki banka şubesinin de muhasebe kayıtlarını yapabiliyor musunuz?		
➤ Çekin hesabın bulunduğu bankadan başka bir bankaya ibraz edilmesi durumunda yapılacak muhasebe kayıtlarını biliyor musunuz?		
➤ Çekin Takas Odası'na verilmesini ve takas odalarının görevlerini biliyor musunuz?		
➤ Çekin Takas Odası'na verilmesi durumunda yapılacak muhasebe kayıtlarını biliyor musunuz?		
➤ Elektronik ortamda işlem yapan Takas Odalarının işleyişini biliyor musunuz?		
➤ Diğer mevduatlar nelerdir biliyor musunuz?		
➤ Resmi kuruluşlar mevduatlarının kimleri kapsadığını biliyor musunuz?		
➤ Bankalararası mevduatlar nedir biliyor musunuz?		
➤ Diğer kuruluşlar mevduatları kimleri kapsıyor biliyor musunuz?		

DEĞERLENDİRME

Uygulamalı test sonucu “evet” , “hayır” cevaplarınızı değerlendiriniz. Eksiklerinizi faaliyete dönerek tekrarlayınız. Tamamı “evet” ise diğer Modüle geçiniz.

CEVAP ANAHTARLARI

ÖĞRENME FAALİYETİ 1 CEVAP ANAHTARI

1	B
2	A
3	A
4	C
5	D
6	C

ÖĞRENME FAALİYETİ 2 CEVAP ANAHTARI

1	C
2	B
3	D
4	A
5	B
6	B
7	A

MODÜL DEĞERLENDİRME CEVAP ANAHTARI

1	B	11	A
2	D	12	C
3	B	13	D
4	C	14	C
5	A	15	C
6	C	16	A
7	C	17	B
8	B	18	D
9	C	19	B
10	A	20	A

Ek: Özel Finans Kurumlarında Tek Düzen Hesap Plânı

0 DÖNEN DEĞERLER

010 KASA

011 EFEKTİF DEPOSU

012 YOLDAKİ PARALAR - T.P.

01200	YURTİÇİ HAVALELER
01201	YURTDIŞI HAVALELER
01202	YURTİÇİ POSTA ÇEKLERİ
01203	YURTDIŞI POSTA ÇEKLERİ
01204	GRUP NAKİLLERİ

013 YOLDAKİ PARALAR - Y.P.

01300	YURTİÇİ HAVALELER
01301	YURTDIŞI HAVALELER
01302	YURTİÇİ POSTA ÇEKLERİ
01303	YURTDIŞI POSTA ÇEKLERİ
01304	GRUP NAKİLLERİ

015 SATIN ALINAN ÇEKLER - Y.P.

01500	ŞUBELERİMİZ ÜZERİNE KEŞİDELİ
01501	BANKALAR VE DİĞER ÖZEL FİNANS KURUMLARI ÜZERİNE KEŞİDELİ
01509	DİĞER

016 VADESİ GELMİŞ MENKUL DEĞERLER - T.P.

01601	VADESİ GELMİŞ HİSSE SENEDİ KUPONLARI
01609	DİĞER

017 VADESİ GELMİŞ MENKUL DEĞERLER - Y.P.

01701	VADESİ GELMİŞ HİSSE SENEDİ KUPONLARI
01709	DİĞER

019 KIYMETLİ MADEN DEPOSU - Y.P.

01900	ALTIN DEPOSU
01909	DİĞER KIYMETLİ MADENLER

020 T.C. MERKEZ BANKASI - T.P.

02000	VADESİZ SERBEST HESAP
02001	VADELİ SERBEST HESAP

021 T.C. MERKEZ BANKASI - Y.P.

02100 VADESİZ SERBEST HESAP
02101 VADELİ SERBEST HESAP

022 YURTIÇİ BANKALAR VE ÖZEL FİNANS KURUMLARI - T.P.

02200 VADESİZ HESAP
022000 KAMU MEVDUAT BANKALARI
022001 ÖZEL MEVDUAT BANKALARI
022002 YABANCI MEVDUAT BANKALARI
022003 ÖZEL KANUN. GÖRE MEVDUAT KAB.YETKİLİ KURULUŞLAR
022004 ÖZEL FİNANS KURUMLARI
022005 MEVDUAT KABUL ETMEYEN BANKALAR

02201 VADELİ HESAP
022010 KAMU MEVDUAT BANKALARI
022011 ÖZEL MEVDUAT BANKALARI
022012 YABANCI MEVDUAT BANKALARI
022013 ÖZEL KANUN. GÖRE MEVDUAT KAB.YETKİLİ KURULUŞLAR
022014 ÖZEL FİNANS KURUMLARI
022015 MEVDUAT KABUL ETMEYEN BANKALAR

023 YURTIÇİ BANKALAR VE ÖZEL FİNANS KURUMLARI - Y.P.

02300 VADESİZ HESAP
023000 KAMU MEVDUAT BANKALARI
023001 ÖZEL MEVDUAT BANKALARI
023002 YABANCI MEVDUAT BANKALARI
023003 ÖZEL KANUN. GÖRE MEVDUAT KAB.YETKİLİ KURULUŞLAR
023004 ÖZEL FİNANS KURUMLARI
023005 MEVDUAT KABUL ETMEYEN BANKALAR

02301 VADELİ HESAP
023010 KAMU MEVDUAT BANKALARI
023011 ÖZEL MEVDUAT BANKALARI
023012 YABANCI MEVDUAT BANKALARI
023013 ÖZEL KANUN. GÖRE MEVDUAT KAB.YETKİLİ KURULUŞLAR
023014 ÖZEL FİNANS KURUMLARI
023015 MEVDUAT KABUL ETMEYEN BANKALAR

024 YURTDIŞI BANKALAR VE FİNANS KURULUŞLARI - T.P.

02400 VADESİZ HESAP
024000 SERBEST HESAP
024001 SERBEST OLMAYAN HESAP

02401 VADELİ HESAP

024010 SERBEST HESAP
0240100 KISA VADELİ
0240101 ORTA VE UZUN VADELİ

024011 SERBEST OLMAYAN HESAP
0240110 KISA VADELİ
0240111 ORTA VE UZUN VADELİ

025 YURTDIŞI BANKALAR VE FİNANS KURULUŞLARI - Y.P.

02500 VADESİZ HESAP
025000 SERBEST HESAP
025001 SERBEST OLMAYAN HESAP

02501 VADELİ HESAP

025010 SERBEST HESAP
0250100 KISA VADELİ
0250101 ORTA VE UZUN VADELİ

025011 SERBEST OLMAYAN HESAP
0250110 KISA VADELİ
0250111 ORTA VE UZUN VADELİ

026 YURTDIŞI MERKEZ VE ŞUBELER - T.P.

02600 VADESİZ HESAP
026000 SERBEST HESAP
026001 SERBEST OLMAYAN HESAP

02601 VADELİ HESAP
026010 SERBEST HESAP
026011 SERBEST OLMAYAN HESAP

027 YURTDIŞI MERKEZ VE ŞUBELER - Y.P.

02700 VADESİZ HESAP
027000 SERBEST HESAP
027001 SERBEST OLMAYAN HESAP

02701 VADELİ HESAP
027010 SERBEST HESAP
027011 SERBEST OLMAYAN HESAP

030 ALIM SATIM AMAÇLI MENKUL DEĞERLER - T.P.

03020 HİSSE SENETLERİ
030200 BORSAYA KOTE EDİLEN HİSSE SENETLERİ
030201 BORSAYA KOTE OLMAYAN HİSSE SENETLERİ

03030	KUPONLAR (VADESİ GELMEMİŞ)
03040	KÂR VE ZARAR ORTAKLIĞI BELGELERİ
03050	GELİR ORTAKLIĞI SENETLERİ
03060	YATIRIM FONU KATILIM BELGELERİ
03070	TEMİNATA VERİLEN/BLOKE EDİLEN MENKUL DEĞERLER
030700	HİSSE SENETLERİ
030709	DİĞER
03090	MENKUL DEĞERLER DEĞER ARTIŞ HESABI
030900	HİSSE SENETLERİ
030901	YATIRIM FONU KATILIM BELGELERİ
030909	SERMAYEDE PAYI TEMSİL EDEN DİĞER MENKUL KIYMETLER
03099	DİĞER

031 ALIM SATIM AMAÇLI MENKUL DEĞERLER - Y.P.

03120	HİSSE SENETLERİ
031200	BORSAYA KOTE EDİLEN HİSSE SENETLERİ
031201	BORSAYA KOTE OLMAYAN HİSSE SENETLERİ
03130	KUPONLAR (VADESİ GELMEMİŞ)
03140	KÂR VE ZARAR ORTAKLIĞI BELGELERİ
03150	GELİR ORTAKLIĞI SENETLERİ
03160	YATIRIM FONU KATILIM BELGELERİ
03161	KIYMETLİ MADENLER
031610	ULUSLARARASI STANDARTLARA UYGUN
031611	ULUSLARARASI STANDARTLARA UYGUN OLMAYAN
03170	TEMİNATA VERİLEN/BLOKE EDİLEN MENKUL DEĞERLER
031700	HİSSE SENETLERİ
031709	DİĞER
03190	MENKUL DEĞERLER DEĞER ARTIŞ HESABI
031900	HİSSE SENETLERİ
031901	YATIRIM FONU KATILIM BELGELERİ
031902	SERMAYEDE PAYI TEMSİL EDEN DİĞER MENKUL KIYMETLER
03199	DİĞER

032 SATILMAYA HAZIR MENKUL DEĞERLER - T.P.

03220	HİSSE SENETLERİ
032200	BORSAYA KOTE EDİLEN HİSSE SENETLERİ
032201	BORSAYA KOTE OLMAYAN HİSSE SENETLERİ
03230	KUPONLAR (VADESİ GELMEMİŞ)

03240	KÂR VE ZARAR ORTAKLIĞI BELGELERİ
03250	GELİR ORTAKLIĞI SENETLERİ
03260	YATIRIM FONU KATILIM BELGELERİ
03270	TEMİNATA VERİLEN/BLOKE EDİLEN MENKUL DEĞERLER
032700	HİSSE SENETLERİ
032709	DİĞER
03290	MENKUL DEĞERLER DEĞER ARTIŞ HESABI
032900	HİSSE SENETLERİ
032901	YATIRIM FONU KATILIM BELGELERİ
032909	SERMAYEDE PAYI TEMSİL EDEN DİĞER MENKUL KIYMETLER
03299	DİĞER
033	SATILMAYA HAZIR MENKUL DEĞERLER - Y.P.
03320	HİSSE SENETLERİ
033200	BORSAYA KOTE EDİLEN HİSSE SENETLERİ
033201	BORSAYA KOTE OLMAYAN HİSSE SENETLERİ
03330	KUPONLAR (VADESİ GELMEMİŞ)
03340	KÂR VE ZARAR ORTAKLIĞI BELGELERİ
03350	GELİR ORTAKLIĞI SENETLERİ
03360	YATIRIM FONU KATILIM BELGELERİ
03361	KIYMETLİ MADENLER
033610	ULUSLARARASI STANDARTLARA UYGUN
033611	ULUSLARARASI STANDARTLARA UYGUN OLMAYAN
03370	TEMİNATA VERİLEN/BLOKE EDİLEN MENKUL DEĞERLER
033700	HİSSE SENETLERİ
033709	DİĞER
03390	MENKUL DEĞERLER DEĞER ARTIŞ HESABI
033900	HİSSE SENETLERİ
033901	YATIRIM FONU KATILIM BELGELERİ
033902	SERMAYEDE PAYI TEMSİL EDEN DİĞER MENKUL KIYMETLER
03399	DİĞER
038	MENKUL DEĞERLER DEĞER DÜŞÜŞ KARŞILIĞI (-) - T.P.
03800	ALIM SATIM AMAÇLI MENKUL DEĞERLER
038003	HİSSE SENETLERİ
038004	YATIRIM FONU KATILIM BELGELERİ
038005	SERMAYEDE PAYI TEMSİL EDEN DİĞER MENKUL KIYMETLER
038009	DİĞER

03801 SATILMAYA HAZIR MENKUL DEĞERLER
038013 HİSSE SENETLERİ
038014 YATIRIM FONU KATILIM BELGELERİ
038015 SERMAYEDE PAYI TEMSİL EDEN DİĞER MENKUL KIYMETLER
038019 DİĞER

039 MENKUL DEĞERLER DEĞER DÜŞÜŞ KARŞILIĞI (-) - Y.P.

03900 ALIM SATIM AMAÇLI MENKUL DEĞERLER
039003 HİSSE SENETLERİ
039004 YATIRIM FONU KATILIM BELGELERİ
039005 SERMAYEDE PAYI TEMSİL EDEN DİĞER MENKUL KIYMETLER
039009 DİĞER

03901 SATILMAYA HAZIR MENKUL DEĞERLER
039013 HİSSE SENETLERİ
039014 YATIRIM FONU KATILIM BELGELERİ
039015 SERMAYEDE PAYI TEMSİL EDEN DİĞER MENKUL KIYMETLER
039019 DİĞER

040 PARA PİYASALARINDAN ALACAKLAR - T.P.

041 PARA PİYASALARINDAN ALACAKLAR - Y.P.

ÖNERİLEN KAYNAKLAR

- Bankacılık Kanunu
- İnternette bankaların siteleri ve BDDK'nun sitesi
- Bankacılık ders kitapları

KAYNAKÇA

- BATTAL Ahmet, **Bankacılık Kanunu Şerhi**, 1. Baskı. (5411 Sayılı Kanun ve Açıklaması), SeçkinYayıncılık, ANKARA, 2006.
- SEVİLENGÜL Orhan, **Banka Muhasebesi**, 3.Baskı, Gazi Kitabevi ve Başak Ofset, ANKARA, 2001.
- www.tkbb.org.tr
- www.btom.org.tr
- www.btom.org.tr